

Kurskod: SKDK11,SKOK11
Termin: Vårterminen 2020
Handledare: Henrik Merkelsen
Examinator: Nils Holmberg

RISKUPPFATTNINGAR UNDER EN RÅDANDE PANDEMI

EN KVANTITATIV ENKÄTUNDERSÖKNING AV VILKA FAKTORER SOM PÅVERKAR
SVENSKARS RISKUPPFATTNINGAR UNDER CORONAPANDEMIN

LINNÉA JOHAGEN & LINNEA ÅBERG

Lunds universitet
Institutionen för strategisk kommunikation
Examensarbete för kandidatexamen

Abstract

Risk perceptions during a current pandemic

At this moment in time (may 2020), Sweden is in the midst of a pandemic by reason of the coronavirus. Folkhälsomyndigheten, the Swedish public health authority, is facing a challenge in communicating about the risk when the general public's perceptions of risk are formed by a variety of factors. The aim of this study has been to contribute to research in the field of risk communication by examining which factors affect the Swedish population's risk perception of the coronavirus during a current pandemic. To achieve the purpose of the study, a quantitative survey study was conducted in which Swedes answered questions about their current perceptions of risk related to the coronavirus based on a number of factors. These factors were hazard, event outrage, blame outrage and trust. Using a multiple regression analysis, the study found that rational assessments were what primarily shaped how Swedes perceived the coronavirus, while emotional aspects had no significant explanatory power whatsoever. To a certain extent, the result contradicts much of the previous research on risk perceptions. Thus, this study may be of interest to both communication practitioners and organizations communicating about risks.

Number of characters: 77 375

Keywords: riskperception, risk communication, strategic risk communication, hazard, outrage, trust, general trust, specific trust, risk society, digitalization, digital media

Sammanfattning

Riskuppfattningar under en rådande pandemi

Sverige befinner sig i en rådande pandemi (maj 2020) med anledning av coronaviruset. Folkhälsomyndigheten som Sveriges ansvariga myndighet gällande folkhälsan står därför inför en utmaning att kommunicera kring risk då individers uppfattningar av risk formas av en rad olika faktorer. Denna studies syfte har varit att bidra till forskningen inom riskkommunikation genom att undersöka vilka faktorer som påverkar svenskars riskuppfattning om coronaviruset under en rådande pandemi. För att uppnå syftet med studien har en kvantitativ enkätstudie genomförts där svenskar fått besvara frågor om deras dagsaktuella riskuppfattning relaterat till coronaviruset utefter ett antal faktorer. De faktorer som undersöktes var hazard, event outrage, blame outrage och förtroende. Med hjälp av en multipel regressionsanalys fann studien att det som främst format hur svenskar uppfattar coronaviruset utgjordes av rationella bedömningar medan emotionella aspekter inte hade någon signifikant förklaringskraft överhuvudtaget. Resultatet motsäger till viss del en stor del av den tidigare forskningen kring riskuppfattning, och kan därför vara av intresse för såväl kommunikationspraktiker som organisationer som kommunicerar kring risk.

Antal tecken: 77 375

Nyckelord: riskuppfattning, riskkommunikation, strategisk riskkommunikation, hazard, outrage, förtroende, generellt förtroende, specifikt förtroende, risksamhället, digitalisering, digitala medier.

Ett stort tack...

...till institutionen för strategisk kommunikation vid Lunds universitet Campus Helsingborg och framförallt till vår handledare Henrik Merkelsen som varit ett ovärderligt stöd och som guidat och peppat oss genom hela uppsatsprocessen. Vi vill även rikta ett stort tack till Nils Holmberg och Ilkin Mehrabov som tagit sig tid att hjälpa oss med SPSS-relaterade frågor och funderingar. Vi vill även tacka alla som deltagit i vår enkätundersökning, utan er hade denna studie inte varit möjlig.

Med detta vill vi även understryka att båda författarna tillfört lika mycket i arbetet av denna kandidatuppsats.

Linnéa Johagen & Linnea Åberg- 28e maj 2020

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	1
1.1 En nutid präglad av risker	1
1.1.1 Digitala medier och dess påverkan på människors riskuppfattning.....	3
1.1.2 Hälsokriser, myndigheter och risk	3
1.2 Problemformulering.....	5
1.3 Syfte och frågeställning	5
1.4 Studiens relevans	5
1.4.1 Riskkommunikation - en del av strategisk kommunikation	5
1.4.2 Studiens bidrag till fältet strategisk kommunikation	6
2. Teori, tidigare forskning och hypotesformulering.....	7
2.1 Riskuppfattning.....	7
2.1.1 Forskningsbakgrund riskuppfattning	7
2.2 Hazard & Outrage	10
2.2.1 Tidigare forskning om Hazard & Outrage.....	10
2.3 Förtroende	11
2.3.1 Tidigare forskning om förtroende till myndigheter	12
2.3.2 Modellutveckling	14
3. Metod	15
3.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt.....	15
3.2 Forskningsdesign	16
3.3 Datainsamlingsmetod.....	16
3.4 Mätinstrument	17
3.5 Urvalsmetod.....	22
3.6 Bearbetning av data	23
3.6.1 Förberedande dataanalys.....	23
3.7 Reflektion av metod.....	24
3.7.1 Etiska överväganden	25

4. Resultat och analys	27
4.1 Deskriptiv statistik	27
4.2 Multipel regressionsanalys	31
4.3 Resultat och analys relaterat till hypoteser och frågeställning	33
4.4 Studiens teoretiska modell	35
5. Diskussion och slutsats	37
5.1 Diskussion.....	37
5.2 Slutsats	39
5.3 Förslag till vidare forskning.....	40
6. Referenser.....	42
7. Bilagor.....	47
Bilaga 1 T-test kön.....	47
Bilaga 1.2 Reliabilitetstest	48
Bilaga 1.3 Uteliggare	51
Bilaga 1.4 Normalfördelning	53
Bilaga 1.5 Korrelation riskuppfattning	54
Bilaga 1.6 Homoskedasticitet	54
Bilaga 1.7 ANOVA.....	55
Bilaga 1.8 Modell	55
Bilaga 1.9 Korrelation beroende och oberoende variabler	55
Bilaga 1.10 Enkät.....	57

1. Inledning och bakgrund

I följande avsnitt kommer bakgrunden till denna studie att presenteras för att få läsaren att förstå kontexten. Baserat på bakgrunden kommer sedan problemformulering och studiens syfte att presenteras. Avsnittet kommer sedan att avslutas med studiens relevans och bidrag till forskningsfältet strategisk kommunikation.

1.1 En nutid präglad av risker

Den samtid vi idag lever i blir alltmer komplex och oförutsägbar i förhållande till risk. Det moderna samhället har med bakgrund av industrialiseringen, urbaniseringen och globaliseringen utmärkts av nya och större risker. Dessutom är risker något vi i modern tid blir alltmer medvetna om med hjälp av bland annat forskningsinsatser, men även till stor del på grund av digitaliseringen som gjort det möjligt med konstant medierapportering (Nohrstedt, 2000). Risker är idag en del av vår vardag, i alla val vi gör, från vilken produkt vi ska köpa till vilket transportmedel vi väljer så innebär det en risk (Hackett, 2008). Det finns ett flertal olika definitioner av risk då begreppet anses väldigt svårdefinierat. En allmänt accepterad definition inom samhällsvetenskaplig forskning av risk är Rosas; “a situation or event where something of human value (including humans themselves) is at stake and where the outcome is uncertain” (Rosa, 2003, refererad i Merkelsen, 2011, s.881).

Med bakgrund av globaliseringen och den teknologiska utveckling som skett i världen har Ulrich Beck (1992) myntat beteckningen “Risksamhället” om det moderna samhället. Han menar att det moderna samhället producerar risker och faror i sig självt och därför skapar ett risksamhälle. Alla dessa nya riskscenarier som uppkommit med anledning av ny teknologi och digitalisering har skapat större osäkerheter hos oss människor i vår tillvaro. På grund av den osäkerhet som uppkommit har även medborgarnas tillit till vetenskapen och experterna gått mer och mer förlorad (Beck, 1992).

När man kommunicerar kring risk ägnar man sig åt riskhantering och främst riskkommunikation. Dessa två fält är beroende av och går in i varandra och är lika viktiga för att kunna hantera en risk. Politiska organisationer, offentliga myndigheter och företag behöver i sitt arbete ofta fatta och kommunicera strategiska beslut om risk (Raupp, 2015). Baruch Fischhoff redogjorde år 1995 för hur riskkommunikationen utvecklats de senaste 20 åren. Han presenterade då sju utvecklingssteg för att illustrera denna utveckling inom fältet. Under varje 'steg' menar Fischhoff att nya färdigheter som berör effektiv riskkommunikation utvecklats. Under det första stadiet inom fältet ansågs riskkommunikation till största del handla om att kommunicera siffror och kvantitativ data. I det sjunde och sista steget belyses bland annat vikten av goda relationer mellan den som kommunicerar risk och mottagaren. Att kommunicera med tydlighet och med mottagaren i åtanke anses i dag centralt, samt att skapa ett partnerskap mellan expert och allmänhet för att kunna dämpa oro hos allmänheten inför eventuella risker (Fischhoff, 1995).

Peter Sandman, en framstående forskare inom risk menar att det finns ett glapp mellan hur experter och allmänheten uppfattar en risk (1989). Han menar att forskare drivs av vetenskapen och det rationella medan allmänheten är mer känslostyrda i sina uppfattningar av risk. Ofta funnet i forskningen kring riskkommunikation är därför att budskapet som avsändaren vill framhäva inte stämmer helt överens med mottagarens uppfattning av risken. Riskkommunikation kan därför sägas ha ett generellt syfte som handlar om att minska glappet mellan riskuppfattningarna hos allmänheten och experterna (Lidskog, Nohrstedt & Warg, 2000). Warg (2000) menar att en grundläggande faktor i att ett riskbudskap ska uppfattas som tänkt är att mottagaren känner tillit och trovärdighet till avsändaren. Löfstedt (refererad i Lidskog et al., 2000) styrker detta och poängterar att förtroende, eller brist på förtroende, är en av de viktigaste faktorerna som avgör om en person kommer att vara orolig eller inte inför en specifik risk. Han menar vidare att om en person inte litar på en viss institution kommer denne inte heller att tro på vad myndigheten kommunicerar (refererad i Lidskog et al., 2000).

1.1.1 Digitala medier och dess påverkan på människors riskuppfattning

Media har traditionellt varit en mycket viktig aspekt i hur allmänheten uppfattar en risk, även om denna relation kan ses som komplex. Tryckt media som tidningar eller direktsända nyheter på tv var länge en huvudsaklig och viktig källa till information för allmänheten vilket i sin tur påverkade hur de formade sin riskuppfattning (Fellenor et al., 2018). Med dagens utveckling av web 2.0, digitala medier och sociala medier utmanas de traditionella medierna då andra intressenter får större möjligheter att spela en viktig roll i att påverka och forma allmänhetens riskuppfattning. Nästan hälften av världens befolkning är idag aktiva på digitala medier (Vijaykumar, Jin och Pagliari, 2019) och Chung (2011) menar att internet har förändrat det konceptuella ramverket där människor tolkar, uppfattar och responderar på risker. Då digitala medier underlättar för många olika intressenter att delta i processen att skapa riskkommunikation och därmed forma allmänhetens riskuppfattning, blir det även lättare att felaktig information sprids och att ryktesspridning uppstår (Vijaykumar et al., 2019). Vijaykumar et al., (2019) menar att spridningar av virussjukdomar utgör ett idealiskt tillfälle för desinformation att sprida sig. Detta eftersom infektionssjukdomar ofta börjar som något främmande, sällsynt och skrämmande för många vilket gör situationen väl mottaglig för ryktesspridning. Att tidigt under en viruspridning exponeras för sådan felaktig information kan göra att allmänheten skapar sig en riskuppfattning som skiljer sig väsentligt från den riskuppfattning de annars hade haft om de exponerats för korrekt information från början. Sådan felaktig information eller ryktesspridning kan problematisera riskkommunikationen avsevärt för hälsomyndigheter och påverka deras trovärdighet negativt hos allmänheten (Vijaykumar et al., 2019).

1.1.2 Hälsokriser, myndigheter och risk

Kriser relaterat till folkhälsan har utbrutit på olika ställen i världen de senaste decennierna. Bland annat galna kosjukan (BSE) under 1990-talet, svininfluensan (H1N1) år 2009-2010 och fågelinfluensan (H5N1) år 2006. Sverige är dock ett land som de senaste årtiondena varit relativt skonat från större nationella hälsokriser (Folkhälsomyndigheten, 2020).

I skrivande stund (mars 2020) befinner sig Sverige i en rådande pandemi med anledning av spridningen av coronaviruset, även kallat covid-19. Fortsättningsvis kommer benämningen covid-19 att användas som referens till viruset i denna uppsats. Folkhälsomyndigheten är en myndighet vars uppdrag är att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot olika former av hälsohot. Yttersta ansvar för att kommunicera åtgärder och information gällande hälsorisker såsom covid-19 i Sverige har således Folkhälsomyndigheten (Folkhälsomyndigheten, 2020).

Enligt en stor mängd av den tidigare forskningen kring risk formas vår riskuppfattning, som tidigare nämnts, av den relation vi har till avsändaren och förtroendet för den (Fischhoff, 1995; Warg, 2000). Hur myndigheter kommunicerar kring risker har i tidigare kriser visat sig kunna påverka allmänhetens förtroende till dem negativt, exempelvis i England under galna kosjukan där regeringens förtroende bland medborgarna minskade avsevärt till följd av att de bland annat anklades för att undanhålla information (Löfstedt, 2004). SARS-utbrottet i Toronto, Kanada år 2003 är ett annat exempel på när regeringens, eller mer specifikt, hälsomyndighetens kommunikation inte utfördes på ett lyckat sätt. Några av nyckelproblemen i deras kommunikation var blandade och oklara budskap, utbredd allmän förvirring och att många anklagade hälsomyndigheten för att vara inkompetent, alla tre faktorer som kan skada förtroendet för en myndighet (Driedger, Maier & Jardine, 2018).

Att vi lever i en digitaliserad värld där vi har obegränsat med informationskanaler och där desinformation lätt kan spridas påverkar också vår riskuppfattning (Vijaykumar et al., 2019). I denna uppsats ämnar vi inte undersöka digitala mediers direkta påverkan på den svenska befolkningens riskuppfattning under covid-19 pandemin, däremot är digitaliseringen en viktig bakgrund till hur vi uppfattar risker och en bidragande anledning till att vi lever i ett risksamhälle. Att förstå att människor uppfattar risker olika på grund av diverse faktorer är en central del för utövare av riskkommunikation för att strategiskt planera sina kommande kommunikationsinsatser relaterade till risk (Dunwoody & Griffin, 2014).

1.2 Problemformulering

Under en rådande pandemi är det av största vikt för den svenska befolkningen att lyssna till Folkhälsomyndighetens rekommendationer, instruktioner och restriktioner. Däremot vet vi att det finns många andra källor online i och med digitala och sociala medier, vilket gör att det finns en risk att Folkhälsomyndighetens råd inte följs om individer inte känner förtroende för dem och de kan därför söka sig till alternativa informationskällor. Vi vet också att förtroende till myndigheter under hälsokriser tidigare varit lågt, bland annat i England under galna ko-sjukan (Löfstedt, 2004) och under SARS-utbrottet i Toronto, Kanada 2003 (Driedger et al., 2018). Att kommunicera risk är något väldigt komplext, och det är viktigt att avsändaren har individers olika uppfattningar av risk i åtanke när riskbudskap ska kommuniceras. Att förstå hur svenskar uppfattar risker rörande covid-19 är därför viktigt för att skapa förståelse för vad som påverkar svenskars riskuppfattning under en rådande pandemi, inte minst för framtida kommunikationsinsatser relaterade till risker och kriser.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att genom att undersöka den svenska befolkningens riskuppfattning om covid-19 finna förklaringar till vilka faktorer som kan påverka den.

För att besvara uppsatsens syfte ställs följande frågeställning:

- Vilka faktorer påverkar den svenska befolkningens riskuppfattning under covid-19-pandemin?

1.4 Studiens relevans

1.4.1 Riskkommunikation – en del av strategisk kommunikation

Riskkommunikation utmärker sig från andra fält inom strategisk kommunikation genom att fältet handskas med en hög grad av osäkerhet (Ulmer, Sellnow & Seeger, 2010). Dessutom är riskkommunikation ett fält som i hög grad handskas med konflikter och motstridighet. Utövare av riskkommunikation måste hantera motstridiga

uppfattningar av risker, kriser och katastrofer (Raupp, 2015). Riskkommunikation bör enligt Raupp (2015) ses som en naturlig del av organisationskommunikation, eftersom vare sig organisationer medvetet eller omedvetet ägnar sig åt riskkommunikation gör de det hela tiden. Eftersom risker uppfattas olika av olika människor behövs *strategi* implementeras ytterligare inom fältet riskkommunikation, en implementation av strategi till fältet skulle således vara att olika riskuppfattningar tas i åtanke när riskkommunikation planeras och utförs. Att strategisera riskkommunikation handlar om att som i mycket annan forskning om kommunikation, anta ett socialkonstruktivistiskt synsätt på kommunikation. Genom att göra detta kan organisationen inkludera förståelse och olika tolkningar av risker i planerandet av sin kommunikation, både inom organisationen och för allmänheten. Inom fältet riskkommunikation studeras därför ofta hur risker uppfattas och vad som påverkar hur individer uppfattar risker vilket utgör en form av målgruppsanalys, något som är en central del av strategisk kommunikation (Raupp, 2015).

1.4.2 Studiens bidrag till fältet strategisk kommunikation

Strategisk kommunikation avser kommunikationens roll i en organisations arbete för att uppnå övergripande och strategiska mål. Risker i sig oavsett om de utvecklats i digital eller analog kontext kan leda till kriser, och för att hantera en kris är strategisk kommunikation högst nödvändigt. För att förstå en kris behöver vi också förstå människors uppfattningar av risker, fälten är således sammanlänkade. Raupp (2015) menar att riskkommunikation inom fältet strategisk kommunikation ofta glöms bort men borde prioriteras mer då det är en del av organisationskommunikationen. Genom denna studie ämnar vi därför bidra till fältet riskkommunikation och visa på vikten av att studera individers riskuppfattningar för att organisationer i framtida kommunikationsinsatser rörande risk ska ha detta i åtanke.

2. Teori, tidigare forskning och hypotesformulering

Inledande i detta avsnitt presenteras de viktigaste teorier och modeller som historiskt använts för att förklara uppfattningar av risk. Sedan presenteras teorierna i studien följt av tidigare forskning inom teorin. Avslutningsvis formuleras en hypotes för varje teori baserat på tidigare forskning. Totalt presenteras fyra hypoteser.

2.1 Riskuppfattning

Sjöberg, Moen och Rundmo definierar riskuppfattning (risk perception) som den subjektiva upplevelsen av att en viss olycka kan inträffa samt hur mycket vi bryr oss om de eventuella konsekvenserna (Sjöberg et al., 2004). Riskuppfattning som rör hälsorelaterade risker definieras däremot enligt (Setbon et al., 2005) på följande sätt: *”people’s cognitive and affective responses to a situation or event in which something of human value (including humans themselves) is threatened”* (2005, s.815). Denna vad de kallar ”hybriddefinition” inkorporerar både emotionella komponenter såsom rädsla eller oro såväl som rimlighets- och konsekventialistiska komponenter såsom subjektiva riskbedömningar. Författarna hävdade vid denna tidpunkt (år 2005) att denna definition i då nya studier visat sig vara den definition som bäst förklarar hur man kan förstå reaktioner till eller uppfattningar om hälso-risker.

2.1.1 Forskningsbakgrund riskuppfattning

Några av de mest framstående teorier och modeller som präglat tidigare forskning inom riskuppfattning är det *psykometriska paradigmet*, *den kulturella teorin av riskuppfattningar*, *den kulturella kognitionen av risk* och *ramverket sociala förstärkningar av risk*. Dessa teorier och modeller har ofta använts för att studera och förklara riskuppfattningar i förhållande till kärnkraft och kärnkraftsavfall, men även

för att studera riskuppfattningar kopplat till olika hälsorisker och pandemier (Siegrist, 2010). Vidare är det även viktigt att nämna att tidigare forskning om riskuppfattning huvudsakligen utgått från ett tvåaxlat faktorsystem för att på ett pålitligt sätt kunna redovisa för uppfattningen av risk i ett samhälle. Detta tvåaxlade system består av faktorn *fruktan* (dread), graden av fruktan inför en risk, och faktorn *kunskap* (knowledge), som handlar om graden av kunskap om risken. Detta system har även vid tillfällen utvecklats med en tredje faktor för att redovisa riskuppfattningar. Denna tredje faktor är *antal personer* (number of people), vilket refererar till hur många personer som kan komma att bli påverkade av risken (Mullet et al., 1993).

Fischhoff, Slovic och Lichtenstein presenterade år 1978 det psykometriska paradigmet, även kallad den psykometriska modellen, som undersöker allmänhetens, det vill säga icke experters, uppfattning av risker. Detta paradigm har sedan dess använts som grund för en stor mängd studier relaterat till riskkommunikation. Modellen presenterar en "kognitiv karta" av faror som är baserad på olika skalor där respondenterna ombeds att betygsätta olika faror på varje skala. Faktorer som använts upprepade gånger i många studier har framförallt varit ny och gammal risk, fruktan inför risk och antal gånger individen exponerats för risken. Problematiskt med denna modell, i alla fall initialt, var att ingen hänsyn togs till skillnaden mellan olika individer och grupper, förutom mellan experter och icke experter (Sjöberg, 2000).

Den kulturella teorin av risk återfinns i en bok av Douglas och Wildavsky (1982, refererad i Sjöberg, 2000). Teorin hör till antropologin och utgår från ett socialkonstruktionistiskt perspektiv som menar att våra perceptioner är socialt konstruerade av bland annat värderingar och livsstil. Författarna specificerar fyra olika typer av människor och livsstilar som alla "väljer" att oroa sig för olika typer av risker. Varje typ av livsstil motsvarar en specifik social struktur och en viss syn på risk. Dessa typer är: *jämlikhetskämpar*, som oroar sig över risker kopplat till teknologi och miljö, *individualister* som oroar sig för krig och andra hot mot marknaderna, *hierarkister* som är bekymrade över lag och ordning och *fatalister* som inte oroar sig över någon av de ovan nämnda riskområdena (Sjöberg, 2000). Teorin menar därmed att det är kulturella och sociala aspekter och sammanhang som påverkar hur vi uppfattar risker och vilka grupper vi tillhör avgör vilka typer av risker vi kommer

att fokusera på. Teorin omvandlades senare till ett psykometriskt format, men med mindre förklarande värde än vad som förväntats (Oltedal et al., 2004).

En utveckling i forskningen har resulterat i den kulturella kognitionen av risk, som är en ättling till både det psykometriska paradigmet och den kulturella teorin av risk. Genom att kombinera dessa två teorier ansågs det att teorin om kulturell kognition åtgärdade de svårigheter som fanns inom de tidigare två teorierna. Det menades att mekanismerna i det psykometriska paradigmet (och i socialpsykologi i allmänhet) gav en övertygande förklaring till varför individer antar sinnessillstånd som passar och främjar målen för olika grupper, inklusive de som presenteras i Douglas & Wildawskys (1982) kulturella teori av risk. De gör det dessutom på ett sätt som undviker "funktionalism", vilket är en kritiserad analysform som identifierar gruppintressen snarare än individuella som en orsak till mänsklig handling (Kahan & Slovic, 2005).

Ramverket för social förstärkning av risk som på engelska översätts till social amplification of risk (SARF) presenterades år 1988 av forskare på Clark University. Detta ramverk utvecklades i ett försök till att frångå felaktig karaktär av riskuppfattning och riskkommunikation genom att utveckla ett integrerat teoretiskt ramverk som kunde redovisa resultat från ett brett spektrum av studier. Ramverkets teoretiska utgångspunkt syftar på att "riskhändelser", som kan beröra både faktiska och hypotetiska risker samt nya rapporter om befintliga risker, kommer att vara irrelevanta om inte personer observerar och kommunicerar kring dem. Kommunikationsprocessen kring hur risken framställs integreras i sin tur med ett stort antal psykologiska, sociala, institutionella eller kulturella processer som antingen dämpar eller förstärker uppfattningen av risken. SARF utgår därför från att upplevelsen av en risk inte bara är en upplevelse av fysisk skada utan resultatet av processer där individer och grupper lär sig att tolka risken. Enligt detta ramverk kan en riskupplevelse därför endast bedömas korrekt genom samspelet mellan de fysiska skadorna relaterade till en riskhändelse och de sociala och kulturella processer som formar tolkningen av händelsen, samt genom sekundära konsekvenser som uppstår och vilka åtgärder som ledare och allmänheten vidtar (Pidgeon, Kasperson, & Slovic, 2003).

2.2 Hazard & Outrage

Inom riskforskning görs ofta en distinktion mellan objektiv och subjektiv risk. Objektiv risk innebär en uppskattning gjord av experter baserat på data, siffror och fakta. Den subjektiva risken däremot bygger på de risker som individen personligen upplever. Subjektiv risk är därför, till skillnad från objektiv risk, snarare baserad på känslor, okunnighet och irrationalitet (Wester-Herber, 2004). Peter Sandman myntade år 1989 begreppen *hazard* och *outrage* i boken *Effective risk communication*. Hazard innebär en specifik risks storlek i relation till sannolikhet, vilket innebär hur många människor som sannolikt kommer att skadas om en kris skulle inträffa. Outrage å andra sidan kan översättas till upprördhet och innebär den personliga riskuppfattningen och syftar på de aspekter som kan påverka varför en person tror eller oroar sig över att en risk ska kunna skada individen. Dessa två begrepp beskriver därmed objektiv och subjektiv risk på ett mer omfattande sätt (Sandman, 1989).

2.2.1 Tidigare forskning om Hazard & Outrage

Risk har traditionellt definierats som riskens magnitud, det vill säga riskens storlek, i kombination med sannolikhet, det vill säga hur många som sannolikt kommer att drabbas. Denna definition bygger således på rationalitet. Peter Sandman (1989) menade att vad denna definition av risk utgjorde kan översättas till risk=hazard (risk=fara). Han inkluderade sedan allmänhetens känslor kring en risk, och benämnde det outrage (upprördhet). Denna definition syftar till det irrationella och känslostyrda. Sandmans definition av risk beskrivs som Risk = Hazard + Outrage. Hazard (fara) och outrage (upprördhet) är enligt författaren två mått som tillsammans förklarar hur risker uppfattas, en kombination av det rationella och det irrationella. Enligt Sandman finns det en låg korrelation mellan en risks faktiska fara, det vill säga hur mycket skada risken troligtvis kan orsaka, och dess upprördhet, det vill säga hur upprörande faran sannolikt är för många personer. Han menar att hur upprörda vi är över en viss fara är vad som främst formar vår uppfattningar av risker. Detta innebär enligt Sandman att faror som egentligen är ganska små, kan uppfattas större om en stor allmänhet känner en stor grad av upprördhet kopplat till faran, på samma sätt som en stor fara kan uppfattas mindre farlig om graden av upprördhet är låg. Sambandet återspeglar en stor mängd forskning som indikerar att människor bedömer risker enligt andra måtvärden än bara deras tekniska allvar.

Sandman menar att faktorer som förtroende, kontroll, frivillighet, rädsla och kännedom (the outrage factors) förklarar hur vi ser på risk, inte bara faktorer som till exempel riskens förväntade dödlighet (Sandman, 1989; 1993).

Lachlan & Spence (2010) som forskat kring hur hazard och outrage påverkar vår uppfattning av risk fann i sin studie "Communicating Risks: Examining Hazard and Outrage in Multiple Contexts" att outrage mäts bäst uppdelat i två dimensioner: event outrage som berör graden av upprördhet kopplat till ett scenario eller fenomen, och blame outrage som handlar om graden av upprördhet kopplat till skuldbeläggning. De fann att ju högre nivåer respondenterna uppgett av både event och blame outrage kunde associeras till högre upplevd risk, vilket styrker Sandmans teori om outrage som en förklarande faktor till riskuppfattning. Lachlan & Spence (2010) och Sandman menar båda att det är en central del i riskhantering att förstå hur hazard och outrage påverkar våra uppfattningar av risk för att framgångsrikt kunna utforma budskap rörande både risker och kriser i framtida kommunikationsinsatser.

H1: Det finns ett positivt samband mellan hazard och riskuppfattning

H2: Det finns ett positivt samband mellan event outrage och riskuppfattning

H3: Det finns ett positivt samband mellan blame outrage och riskuppfattning

2.3 Förtroende

Slovic (1993) poängterade att allmänhetens oro över risker är associerat till förtroende för de som hanterar risken. Denna observation var viktig då den öppnade upp för möjliga vägar att påverka allmänhetens uppfattning av risk och därmed utgöra ett sätt att förbättra riskhantering. Slovic (1993) menade att om vi förstår oss på förtroende, och vi kan lära oss att påverka nivåer av förtroende, kan vi kanske också påverka nivåer av riskuppfattningar och i slutändan även accepterandet eller förnekandet av en risk.

2.3.1 Tidigare forskning om förtroende till myndigheter

Tidigare forskning av bland annat Slovic (1993) och Löfstedt (2004) har visat att allmänhetens förtroende till avsändaren är en av de viktigaste förklarande variablerna till allmänhetens riskuppfattningar. De menar att om allmänheten litar på beslutsfattare, kommer de att uppfatta riskerna som mindre än om de inte litar på dem. Forskning inom förtroende och riskuppfattning har ofta konstaterat att det finns en negativ korrelation mellan de två (Sjöberg, 2001). En studie av Poumadère (1995, refererad i Viklund, 2003 och Sjöberg, 2001) fann att franska medborgare litade mer på myndigheterna än amerikanska medborgare, men att de franska medborgarna samtidigt upplevde risken som större. De med mest förtroende hade alltså högre uppfattning av risk. Detta resultat är således paradoxalt då den gemensamma uppfattningen inom riskforskning är att högre nivåer av förtroende är korrelerat med lägre nivåer av upplevd risk (Viklund, 2003). I sin jämförande studie av fyra länder fann Viklund (2003) att Sverige var det land av de fyra som hade högst förtroende för myndigheter att hantera en viss risk. Studier som Viklunds (2003) och Sjöberg (2001) har även funnit att korrelationer mellan förtroende och riskuppfattning visat sig variera beroende på typ av risk och hur förtroende mäts (generellt förtroende eller specifikt förtroende). Generellt förtroende täcker flera aspekter av tillit, bland annat kompetens och uppriktighet, medan specifikt förtroende är begränsat till upplevd förmåga att skydda medborgarna från risker. När generellt förtroende undersöks handlar det ofta om förtroende till flera instanser, till exempel förtroende till företag och politiker, medan specifikt förtroende är begränsat till att undersöka förtroende för myndigheter (Viklund, 2003). Viklund fann att svenska medborgare kände högre förtroende för svenska myndigheter att hantera en viss risk än vad de jämförande tre länderna gjorde (Viklund, 2003). Viklund mätte både generellt förtroende och specifikt förtroende, resultatet visade att generellt förtroende kunde förklara upplevd risk bättre än specifikt förtroende. Sjöberg å andra sidan (2001) fann att specifikt förtroende bar mer förklaringskraft till uppfattningar av risk.

Efter flodvågskatastrofen 2004 gjordes en undersökning av Grandien, Nord och Strömbäck (2005) som även den visade att en liten men samtidigt klar majoritet av

de svenska medborgarna ansåg sig ha mycket eller ganska stort förtroende för svenska myndigheter även om resultatet visade att det minskat något i och med hanteringen av katastrofen. Enligt Giddens (1990) och Nye et al., (1997) pekar tidigare forskning inom riskkommunikation på att allmänhetens förtroende till beslutsfattare minskat i Europa sedan 1980-talet (refererade i Löfstedt, 2004). Anledningen till allmänhetens minskade förtroende bedöms bero på ett flertal olika faktorer, bland annat 24-timmars nyhetsuppdatering på tv, internet och sociala medier finns tillgängligt för allmänheten vilket gör att de inte längre behöver ta beslutsfattarnas uttalanden för givet och kan söka sig till information på egen hand. Den största anledningen till minskat förtroende för myndigheter bedöms dock vara på grund av tidigare skandaler då allmänheten ansett att myndigheterna agerat fel, svikit dem eller undanhållit information (Löfstedt & Vogel, 2001, refererad i Löfstedt, 2004).

Siegrist, Gutscher och Earle (2005) fann i sin studie att förtroende hade en negativ korrelation till riskuppfattning. Resultatet visade att förtroende hade en signifikant påverkan på hur risker uppfattades och att höga nivåer av förtroende minskade den upplevda risken och vice versa. Andra studier av bland annat Eiser, Miles och Frewer (2006) och Siegrist och Cvetkovich (2000) har visat samma resultat. Sjöberg (2001) och Viklund (2003) menar att förtroende är en faktor som ofta används i modeller för att förklara uppfattningar av risk, men att det inte har lika stark förklaringskraft som mycket av litteraturen kring riskuppfattning argumenterar för. De menar att mycket av den tidiga forskningen inom fältet (exempelvis Slovic 1993; Löfstedt, 2004) hävdade att förtroende är en av de viktigaste förklaringskrafterna till riskuppfattningar, men att empiriska undersökningar säger att förtroendet har en förklaringskraft men att den är måttlig snarare än stark (Sjöberg, 2001; Viklund, 2003). Sjöberg påpekar att ett flertal studier funnit att förtroende kan förklara omkring 5-10 procent av riskuppfattningar, i sin egen studie från 2001 visade resultatet att förtroende kunde förklara omkring 10 procent av variationerna i riskuppfattning (2001).

H4: Det finns ett negativt samband mellan förtroende och riskuppfattning

2.3.2 Modellutveckling

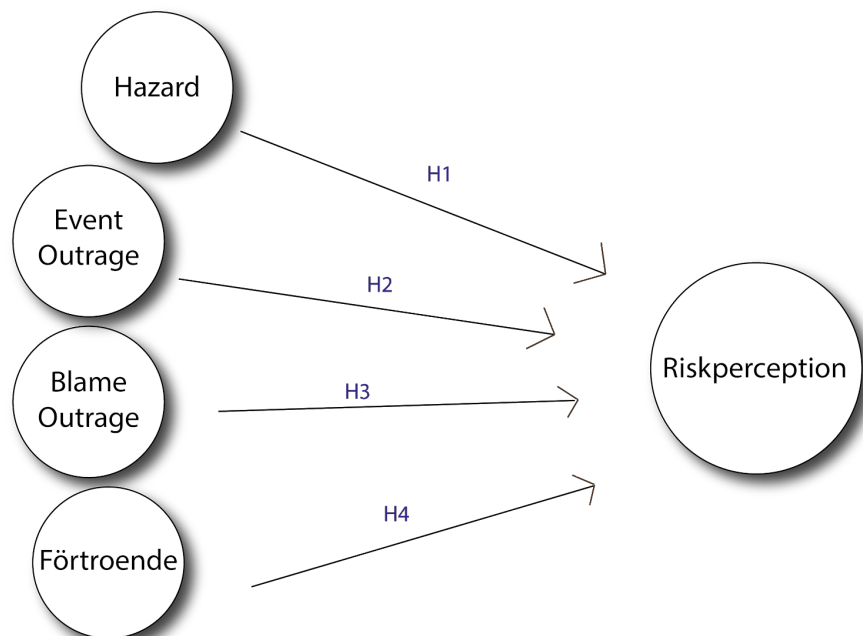
Baserat på tidigare forskning och teorier presenterade i denna studie har fyra hypoteser formulerats. Dessa fyra hypoteser har därefter illustrerats i en modell, se Modell 1 nedan. Hypotes 1 påstår att det finns en positiv förbindelse mellan hazard och en individs riskuppfattning, medan hypotes 2 säger att det finns en positiv förbindelse mellan event outrage och en individs riskuppfattning. Hypotes 3 är också relaterad till outrage där hypotesen påstår att det även finns en positiv förbindelse mellan blame outrage och en individs riskuppfattning. Slutligen påstår hypotes 4 att det finns en negativ förbindelse mellan en individs förtroende och dess riskuppfattning. Modellen illustrerar således att de oberoende variablerna hazard, event outrage, blame outrage och förtroende har en direkt påverkan på människors uppfattning av risk.

H1: Det finns ett positivt samband mellan hazard och riskuppfattning

H2: Det finns ett positivt samband mellan event outrage och riskuppfattning

H3: Det finns ett positivt samband mellan blame outrage och riskuppfattning

H4: Det finns ett negativt samband mellan förtroende och riskuppfattning

Modell 1. Modellen illustrerar relationen mellan en individs riskuppfattning och de fyra oberoende variablerna hazard, event outrage, blame outrage och förtroende.

3. Metod

I följande avsnitt kommer vi att diskutera studiens övergripande vetenskapsteoretiska utgångspunkt, forskningsdesign och därefter studiens datainsamlingsmetod. Vidare kommer även detta avsnitt att behandla studiens mätinstrument, urvalsmetod, hur datan bearbetats, och en reflektion över metodvalet. Avsnittet avslutas sedan med etiska överväganden kring metodvalet.

3.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

Psykometriska (och andra kvantitativa) studier inom riskuppfattning är traditionellt associerade med en positivistisk epistemologi. Denna studie utgår således från den positivistiska epistemologin och erhåller en deduktiv inriktning där syftet med de nämnda teorierna är att testa hypoteser (6 & Bellamy, 2011). Bryman (2012) menar att det positivistiska perspektivet är det mest relevanta att tillämpa då hypoteser ska testas. Detta är en variabelorienterad undersökning (VOR) vilket anses lämpligt att använda då relationer mellan olika variabler ska studeras. Variabelorienterad undersökning ökar möjligheterna för att kunna generalisera och testa hypoteser. Däremot kan det i vissa aspekter vara problematiskt att använda variabelorienterad undersökning och ett positivistiskt synsätt då det förenklar verkligheten (6 & Bellamy, 2011). Ytterligare värt att nämna är det allmänt accepterade antagandet inom fältet risk (speciellt inom det psykometriska paradigmet) att risker finns inom en objektiv verklighet och ofta beskrivs som ”verkliga” inom ramarna av ontologisk realism. I kontrast till ”verkliga risker” definieras riskuppfattningar som en epistemologisk fråga som innefattar subjektiva och mer eller mindre exakta representationer av verkligheten. Trots att dessa attityder antas vara ”verkliga” är det allmänt erkänt att attityder inte kan studeras objektivt, de studeras snarare genom olika attitydskonstruktioner (Rosa, 1998). Den epistemologiska ambitionen i denna studie är således inte att ge en exakt redogörelse för individers faktiska attityder gentemot risker, utan att generera data som i bästa möjliga grad kan redogöra för de relevanta attityderna.

3.2 Forskningsdesign

En kvantitativ surveyundersökning har använts i denna fallstudie för att kunna mäta vad som påverkar den svenska befolkningens riskuppfattningar om covid-19. En surveyundersökning är en forskningsmetod där de som ämnar undersöka något administrerar en undersökning till ett utvalt urval eller en hel population för att beskriva deras attityder, åsikter, beteenden eller egenskaper. I denna studie är syftet med surveyundersökningen att generalisera resultatet till en större population, i detta fall Sveriges befolkning, genom att studera och samla in data från ett mindre urval av denna population (Andres, 2012).

För att besvara studiens syfte och de formulerade hypoteserna har en multipel regressionsanalys tillämpats för att undersöka om det finns ett statistiskt samband mellan studiens beroende och oberoende variabler. En multipel regressionsanalys gör det möjligt att kombinera tre eller fler variabler för att producera optimala förutsägelser av den beroende variabeln (Allison, 1999). En multipel regressionsanalys är obestridligen den mest använda kvantitativa metoden inom samhällsvetenskap. Det finns två huvudsakliga användningsområden för en multipel regressionsanalys, förutsägelseanalys och orsaksanalys. Den sistnämnda ser den oberoende variabelerna som orsaker till den beroende variabeln och målet med denna typ av analys är att undersöka huruvida de oberoende variabelerna faktiskt påverkar den beroende variabeln och hur mycket (Allison, 1999). Denna studie tillämpar således en orsaksanalys då de oberoende variabelernas effekt på den beroende variabeln studeras. Studien har även antagit ett between-case approach då vi försöker isolera det vi är intresserade av att undersöka och, som tidigare nämnts, statistiskt jämföra en enhet med en annan (6 & Bellamy, 2011).

3.3 Datainsamlingsmetod

I denna studie har metod från den deskriptiva undersökningen tillämpats för att kunna besvara studiens frågeställning och hypoteser (Djurfeldt et al., 2010). Primärdata samlades in genom en enkät. Enkäten utformades för att undersöka den svenska befolkningens riskuppfattning om covid-19. Ett enkätformulär är en typ av mätinstrument för att undersöka människors åsikter, känslor och beteenden (Trost, 2012) och lämpade sig därför bra för denna undersökning. Insamlingen gick till på sådant sätt att enkäten distribuerades av författarna på Facebook för att på ett enkelt

sätt kunna nå personer ur den svenska befolkningen. Valet av Facebook som plattform för att distribuera enkäten förväntades nå personer med olika demografiska egenskaper för att få ett så representativt urval som möjligt. Sekundärdata samlades in via sökmotorer som Google Scholar och LubSearch (Lunds Universitet). Nyckelord som användes i insamling av materialet var bland annat, “risk perception”, “risk communication”, “strategic risk communication”, “hazard & outrage”, “förtroende”, “general trust”, “specific trust”, “risk society”, “digitalisering” och “digitala medier”.

3.4 Mätinstrument

Enkäten var uppdelad i fem olika delar där totalt 27 frågor ställdes till respondenterna. De fem första frågorna i enkäten utgjorde den första delen och berörde demografiska egenskaper. De demografiska egenskaper som undersöktes var kön, ålder, huvudsaklig sysselsättning, avklarad utbildningsnivå och geografisk hemvist. Den andra delen hade i sin tur frågor relaterade till den beroende variabeln riskuppfattning. Den tredje delens frågor berörde den oberoende variabeln hazard, det vill säga frågor relaterat till riskens faktiska fara. Den fjärde delen bestod av frågor relaterade till de oberoende variablerna event och blame outrage, det vill säga graden av upprördhet kopplat till scenariot respektive graden av upprördhet kopplat till skuldbeläggning. Den sista delens frågor var relaterade till den oberoende variabeln förtroende, det vill säga i vilken utsträckning respondenterna kände förtroende till Folkhälsomyndigheten. Enkäten var därmed formulerad med ett antal påståenden rörande respondentens dagsaktuella och personliga uppfattning av risken samt graden av förtroende. Då enkäten bestod av slutna frågor var det relevant att ha flera frågor relaterade till en och samma variabel för att generera en mer utförlig dataanalys (Andres, 2012). Frågorna formulerades även utan svåra ord för att göra det så enkelt som möjligt för respondenten att förstå enkätens påståenden, något som kan ha en positiv påverkan på studiens validitet (Ejlertsson, 2014).

Den beroende variabeln riskuppfattning mättes genom att använda en redan existerande semantisk differentialskala konstruerad av Ulleberg och Rundmo (2003). En semantisk differentialskala är ett sätt att ställa frågor på där respondenten ombeds ta ställning till vart personen befinner sig på skalan med hjälp av två ytterligheter,

som exempelvis positiv/negativ (Ejlertsson, 2014). För att mäta riskuppfattning uppmanades respondenten svara på två frågor: “Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset?” och “Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset?” (se matris 1). I denna studie användes däremot endast fem steg av den redan existerande sjugradiga skalan där svarsalternativen omformuleras med ett värde från ett=väldigt troligt till fem=inte alls troligt.

Beroende variabel	Original	Översättning
Riskperception	The respondents were asked to rate their subjective evaluation of the probability of them being involved in a traffic accident in the future, ranging from 1: not probable at all to 7: very probable	Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset?
	Second, they were asked to express how worried and concerned they were regarding being hurt in a traffic accident, ranging from 1: not worried at all to 7: very worried.	Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset?

Matris 1. Matris 1 illustrerar den ursprungliga utformningen av frågorna som undersöker riskuppfattning samt den svenska översättningen till aktuell kontext.

De oberoende variablerna hazard, event outrage och blame outrage mättes i sin tur också genom en redan existerande femgradig semantisk differentialskala av Lachlan och Spence (2010). Skalan innehöll frågor som inte gick att översätta till aktuell kontext och några frågor togs därför bort. Frågorna i enkäten relaterade till hazard var bland annat “Jag anser att coronaviruset hotar andras liv” och “Jag anser coronaviruset sätter mitt hälsotillstånd i fara” (se matris 2). Frågorna relaterade till event outrage och blame outrage var bland annat “Jag är inte upprörd över coronaviruset” och “Coronaviruset har fått mig att se på människor på ett mer negativt sätt” (se matris 3). Svarsalternativen i den ursprungliga skalan utgick från “Not at all” till “Very much” och omformulerades därefter till ett värde från ett=instämmer helt till fem=instämmer inte alls. Eftersom den existerande skalan var uppdelad i event outrage och blame outrage kommer denna studie att presentera separata resultat för event outrage och blame outrage i resultatdelen.

Oberoende variabel	Original	Översättning
Hazard	I figured the bridge collapse wasn't likely to hurt anyone	Jag tänkte initialt att coronaviruset troligen inte skulle skada någon i Sverige
	I felt as though my safety was in jeopardy during the bridge collapse	Jag anser att coronaviruset sätter mitt hälsotillstånd i fara
	I felt that the bridge collapse threatened the lives of others	Jag anser att coronaviruset hotar andras liv
	I felt that the bridge collapse would cause me emotional harm	Jag anser att coronaviruset kan orsaka mig emotionell skada
	It looked like a lot of people would get shaken up by the bridge collapse	Jag anser att coronapandemin är omskakande för många människor
	I felt that the bridge collapse could have resulted in a reduction in my quality of life	Jag anser att coronaviruset kan resultera i försämrad livskvalitet för mig
	I was concerned that a lot of people might suffer from the bridge collapse	Jag är orolig för att många människor kan drabbas av coronaviruset
	The bridge collapse looked as though it was going to damage the community	Coronapandemin är något som kan skada samhället

Matris 2. Matris 2 illustrerar den ursprungliga utformningen av frågorna som undersöker hazard samt den svenska översättningen till aktuell kontext.

Oberoende variabel	Original	Översättning
Event outrage	I am angry about the bridge collapse	Jag är upprörd över coronaviruset
	I do not feel angry about the bridge collapse	Jag är inte upprörd över coronaviruset
	Outrage at the bridge collapse is an irrational response	Att vara upprörd över coronaviruset är en irrationell reaktion
Blame outrage	The bridge collapse made me look at people in a more negative way	Coronapandemin har fått mig att se på människor på ett mer negativt sätt
	The bridge collapse demonstrates that humanity had taken a turn for the worse	Coronapandemin har visat att mänskligheten utvecklats till det sämre

Matris 3. Matris 3 illustrerar den ursprungliga utformningen av frågorna som undersöker event outrage och blame outrage samt den svenska översättningen till aktuell kontext.

Vidare mättes den oberoende variabeln förtroende med en redan existerande femgradig likertskala av Grimmelikhuijsen och Knies (2015). Frågorna relaterar till tre dimensioner av förtroende; kompetens, välvilja och integritet. Respondenten uppmanades att svara på frågor som “Folkhälsomyndigheten hanterar sitt uppdrag att kommunicera kring coronaviruset väldigt väl” och “Jag anser att Folkhälsomyndigheten agerar i mitt bästa intresse” (se matris 4) för att mäta personens dagsaktuella tillit. Svartalternativen formulerades sedan med ett värde från ett=instämmer helt till fem=instämmer inte alls. Frågorna som utgör skalan undersöker förtroende specifikt till Folkhälsomyndighetens hantering av covid-19, samt om myndigheten överlag. Denna skala innehåller således frågor som undersöker både specifikt och generellt förtroende (Viklund, 2003).

Oberoende variabel	Original	Översättning
Förtroende	In general, LegalAdvice.com is very knowledgeable about the law	Överlag är Folkhälsomyndigheten väldigt kunniga om coronaviruset
	LegalAdvice.com is competent and effective in providing legal advice	Folkhälsomyndigheten är kompetenta och effektiva vad gäller rådgivning om coronaviruset
	LegalAdvice.com performs its role of giving legal advice very well	Folkhälsomyndigheten hanterar sitt uppdrag att kommunicera kring coronaviruset väldigt väl
	I believe that LegalAdvice.com would act in my best interest	Jag anser att Folkhälsomyndigheten agerar i mitt bästa intresse
	LegalAdvice.com is interested in my wellbeing, not just its own	Folkhälsomyndigheten bryr sig om mitt välmående, inte bara deras eget
	LegalAdvice.com is truthful in its dealings with me	Folkhälsomyndigheten är sanningsenliga i sin kommunikation
	I would characterize LegalAdvice.com as honest	Jag skulle karaktärisera Folkhälsomyndigheten som en ärlig och uppriktig myndighet

Matris 4. Matris 4 illustrerar den ursprungliga utformningen av frågorna som undersöker förtroende samt vår svenska översättning till aktuell kontext.

Likertskalan passar bra att använda i denna studie då den mäter attityd inom ett ämnesområde, där respondenten uppmanas instämma eller ta avstånd från påståenden med hjälp av en fem- eller sjugradig skala (Ejlertsson, 2014). Sjöberg (2002) påpekar att attitydskalor som likertskalan har visat på en starkare relation mellan fenomenet risk och förtroende än vad traditionella skalor gjort där respondenten ombetts betygsätta ens uppfattning av risk och förtroende genom att rangordna dem efter siffror. Den semantiska differentialsklan och likertskalan erhåller en liknande struktur och har samma fördelar. Däremot kan den semantiska differentialsklan i vissa fall anses ha en fördel gentemot likertskalan då likertskalor kan ha tveksamma formuleringar för att mäta attityder (Arnold, McCroscey & Prichard, 1967).

3.5 Urvalsmetod

Studien har utgått från ett icke-slumpmässigt urval där bekvämlighetsurval tillämpats. Bekvämlighetsurval innebär enligt Trost (2012) att “man tager vad man taga kan” där respondenter deltar då de är lättillgängliga. En fördel med bekvämlighetsurval är att respondenter kan väljas strategiskt för att stämma överens med studiens syfte. Ett bekvämlighetsurval är däremot inte alltid att föredra på grund av den låga generaliserbarheten samt att det kan vara svårt att nå ett representativt urval (Trost, 2012). Som studenter vid Lunds universitet begränsas dessvärre våra möjligheter att nå ett representativt urval eftersom vi inte har tillgång till register- eller databaser över Sveriges befolkning. Därmed saknar vi möjligheten att etablera ett urvalsramverk varifrån vi kan göra ett slumpmässigt urval. Det blir därför ytterst viktigt att analysera fördelningen av datan i den deskriptiva statistiken för att kunna identifiera eventuell partiskhet i datan, något som kommer att behandlas i avsnittet om deskriptiv statistik. Med anledning av brist på resurser bedömdes bekvämlighetsurval därför ändå utgöra det bästa alternativet för studien. Vidare var även avsikten med bekvämlighetsurvalet att uppmana till delning av enkäten och därmed uppnå den så kallade snöbollsmetoden för att nå ytterligare respondenter. Även om snöbollsmetoden kan anses mindre lämplig vid enkätundersökningar (Trost, 2012), lämpar den sig i denna studie för att lyckas nå så stor spridning som möjligt. Studien hade en begränsad tidsram där svar från respondenterna samlades in från och med den 28e april till och med den 12e maj. Snöbollsmetoden lämpade sig därför även bra för studiens tidsram då ett stort antal människor kan nås på kort tid (Djurfeldt et al., 2010). Avslutningsvis är det även viktigt att nämna att respondenterna fått möjligheten att själva välja om de vill delta i undersökningen eller inte. Detta innebär däremot att de personer som deltog i undersökningen hade en motivation att bidra med sina erfarenheter vilket resultatet sedan kan ha påverkats av (Ejlertsson, 2014).

Denna urvalsmetod resulterade i 432 respondenter. Antalet respondenter bör vara så många som möjligt, för att öka generaliserbarheten (Wrench et al., 2013). Värt att betona är att 432 respondenter av den svenska befolkningen motsvarar en liten del av den totala, men som tidigare nämnts är resurserna för denna studie begränsade.

3.6 Bearbetning av data

För att erhålla ett positivistiskt förhållningssätt i vår analys användes programmet IBM SPSS Statistics Version 25 för att sammanställa, tolka samt finna samband i den insamlade datan. Initialt fördes den insamlade datan över från Google Forms till Excel. I Excel förbereddes vårt dataset för analys i SPSS där datan kodades om till sifferdata. Exempelvis kodades kvinna om till 0, man till 1 och "annat" till 2 innan datan fördes in i SPSS. Vidare delades ålder upp i sju kategorier och kodades om i kronologisk ordning där den yngsta åldersgruppen 15-19 blev 1 och den äldsta åldersgruppen 71+ blev 7. Geografisk hemvist kodades om där norra Sverige=1, mellansverige=2, södra Sverige=3 och annat=4.

3.6.1 Förberedande dataanalys

För att säkerställa att den insamlade datan var redo för att analyseras vidtogs ett antal åtgärder. Trots att de använda skalorna var baserade på tidigare existerande skalor testades reliabiliteten på dessa innan de sattes ihop till index. Genom att testa cronbachs alfa (α) gavs en indikation på hur skalans reliabilitet såg ut, där värdet inte ska understiga 0,7 (Pallant, 2013). Vid reliabilitetstestet för skalan som mäter hazard blev resultatet $\alpha = 0,684$ vilket är något lågt. Genom att ta bort fråga 1 "Jag tänkte initialt att coronaviruset troligen inte skulle skada någon i Sverige" blev resultatet $\alpha = 0,773$. Eftersom värdet blev bättre uteslöts fråga 1 permanent i undersökningen.

Vid test av reliabilitet uppmätte skalan för event outrage $\alpha = -1,221$ vilket är långt under 0,7. Genom att utesluta fråga 2 "Jag är upprörd över coronaviruset", blev resultatet $\alpha = 0,620$ vilket var en klar förbättring om än något under rekommenderad gräns. Eftersom skalan enbart innehöll två frågor var det föga förvånande att cronbachs alfa blev låg. För att se om skalan var problemet testades varje fråga för sig men förbättringen visade sig marginell (+0,01). Event outrage fick därför fortsätta utgöras av en skala om två frågor. Blame outrage som bestod av två frågor uppmätte $\alpha = 0,727$ och kunde därför anses pålitlig och användas utan justering. Indexet för förtroende uppmätte $\alpha = 0,961$ utan justeringar och kunde därför också anses pålitlig. Alla reliabilitetstest finns bifogade i bilaga 1.2.

För att säkerställa att medelvärdet av de insamlade svaren var så precist som möjligt analyserades datan för att se om några eventuella uteliggare kunde identifieras. Uteliggare är extremvärden som befinner sig mer än 3 standardavvikelser från medelvärdet och dessa kan påverka medelvärdets precision (Djurfeldt et al, 2018). Analysen visade att det fanns potentiella uteliggare, detta kunde utläsas genom att titta på varje index boxplot. För att se huruvida dessa eventuella uteliggare påverkade datan jämfördes 5% trim mean och mean values för att se om det fanns några större skillnader mellan dessa värden, det gjorde det däremot inte (se bilaga 1.3). Detta indikerar att de eventuella uteliggarna inte har en signifikant inverkan på medelvärdet och inte heller att korrelationerna eller regressionen bör påverkas (Pallant, 2013). Därefter testades datan för normalfördelning. För att residualerna ska anses normalfördelade bör observationerna ligga i en rimligen rak diagonal linje från vänster till höger, detta indikerar att det inte finns några stora avvikelser från normaliteten (Pallant, 2013). Genom att titta på diagrammet Normal Probability-Plot visade det att residualerna var normalfördelade eftersom de följde den diagonala normalitetslinjen (se bilaga 1.4).

För att kunna jämföra alla skapade index som bestod av olika antal frågor och därför skulle generera missvisande medelvärden kodades dessa index om till nya index som genererade ett medelvärde där 1 var minimum och 5 var maximalt. Detta gjordes då alla frågor hade svarsalternativ från 1-5. Variabeln event outrage som bestod av två frågor behövde däremot omvändas då frågorna relaterade till event outrage gav ett lågt utslag om respondenten svarade 1 och ett högt utslag om respondenten svarade 5. I alla resterande frågor indikerade 1 ett högt utslag och 5 ett lågt, därför kodades event outrage om så att samtliga frågornas svarsalternativ (1-5) representerade samma värde.

3.7 Reflektion av metod

Även om ett slumpmässigt urval hade varit att föredra i denna studie hade det som tidigare nämnts varit svårt att genomföra med de resurser som fanns till hands. Det bör dock övervägas att använda en annan urvalsmetod i framtida undersökningar inom detta fält. Vidare är det även värt att nämna att skalorna i denna studie använts i tidigare forskning för att säkerställa att de är tillförlitliga och mäter den givna

konstruktionen korrekt. Att använda skalor som har testats tidigare stärker studiens validitet. Däremot behövdes frågorna översättas från engelska till svenska och till rätt kontext vilket i sin tur kan påverka validiteten (Ejlertsson, 2014).

Eftersom enkäten publicerades på Facebook är det svårt att veta hur många potentiella respondenter som blivit exponerade för enkäten som sedan inte velat delta i undersökningen, vilket kan påverka studiens reliabilitet. Genom författarnas personliga kontakter har däremot specifika personer som uppfyller kraven för att kunna delta i undersökningen ombetts att göra det, vilket ökar chansen till fler respondenter. Reliabiliteten i studien kan därmed stärkas av att alla respondenter deltar i studien under samma kontext och på samma plattform. För att kunna stärka studiens reliabilitet och validitet ytterligare hade med fördel en pilotstudie kunnat göras för att testa de valda skalorna. Oavsett hur bra tidigare bedömningar av skalorna gällande validitet och reliabilitet varit, rekommenderas att en pilotstudie genomförs då reliabiliteten och validiteten kan påverkas av att skalorna testas mot olika grupper eller kontexter (Pallant, 2013).

Viktigt att poängtera är att författarna är medvetna om att deras demografiska egenskaper som två kvinnliga studenter i 20-årsåldern kan göra att det i studien finns risk för överrepresentation av svar från individer med liknande demografiska egenskaper. Däremot finns även fördelar med författarnas demografiska egenskaper då båda har kontaktnät online av svenska personer som bor i olika delar av landet och har andra demografiska olikheter.

3.7.1 Etiska överväganden

Etiska reflektioner är viktigt att ta hänsyn till i enkätundersökningar. Därför ställdes inga frågor som berörde personuppgifter om brott och straff, ras/etniskt ursprung, religion, hälsa, sexualliv eller politiska åsikter. Undersökningen har även tagit hänsyn till etiska aspekter då alla respondenter varit helt anonyma. Att respondenterna var anonyma var även viktigt för att få de deltagande i studien att svara ärligt på enkäten. Studiens syfte presenterades även tydligt innan respondenten börjat svara på enkäten för att denne ska få möjligheten att ta ett rättvist beslut om personen vill delta i undersökningen eller inte (Ejlertsson, 2014). Det tydliggjordes även att den

insamlade datan endast skulle användas till den enkäten avsett, det vill säga att fungera som ett underlag för denna studie.

4. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras först en översikt av den deskriptiva statistik som studien genererat. Sedan presenteras den multipla regressionsanalysen, följt av resultat och analys i relation till studiens frågeställning och formulerade hypoteser. Avslutningsvis redovisas studiens teoretiska modells förklaringskraft.

4.1 Deskriptiv statistik

Befolkningsantalet i Sverige uppgick den 31 december 2019 till 10 327 589 invånare. Av dessa utgjordes 49,7% av kvinnor och 50,3% av män (Statistiska centralbyrån, 2020). I denna studie som erhöll 432 svar uppgav 69,9% att de var kvinnor och 29,9% att de var män, medan 0,2% identifierade sig som ”annat”. Alternativet ”annat” utgjorde inte en representation för den kategorin och uteslöts därför fortsatt i undersökningen. Studien genomfördes således med 431 enkätsvar. I ett försök att säkerställa en viss representation bland respondenterna viktades de två grupperna som utgjordes av kön i SPSS genom funktionen weight cases så att män och kvinnor blev närmare i antal. Att vikta grupper innebär att man i efterhand lägger en vikt på den grupp eller de grupper som är under- eller överrepresenterade för att få ett mer representativt resultat (Djurfeldt et al., 2018). Gruppen kvinnor bestod då av 216 svar medan gruppen män bestod av 215 svar, se diagram 1. Detta gjordes för att se om det fanns någon betydande skillnad i hur de svarade på samtliga enkätfrågor, eftersom kvinnor utgjorde en överrepresentation bland respondenterna. Frågan ”Jag är inte upprörd över coronaviruset” var den fråga där kön spelade störst roll för hur respondenterna svarat. 38,7% av männen respektive 16,3% av kvinnorna svarade att de inte instämmer alls, det skiljde därmed 22,4% mellan könen. På ett fåtal frågor var skillnaden runt 10% men i majoriteten av frågorna betydligt mindre än så. För att få en överblick av hur de båda könen svarat på frågorna om deras uppfattning av risk skapades en dummyvariabel där könen utgjordes av nästan lika stora grupper. Ett T-test gjordes därefter (se bilaga 1) för att jämföra medelvärdet för de två grupperna. Resultatet var inte signifikant vilket innebär att det med största sannolikhet

är slumpen som avgjort hur män och kvinnor bedömt sin riskuppfattning (Pallant, 2013). Således spelar kön inte en viktig roll i hur respondenterna svarat i denna studie.

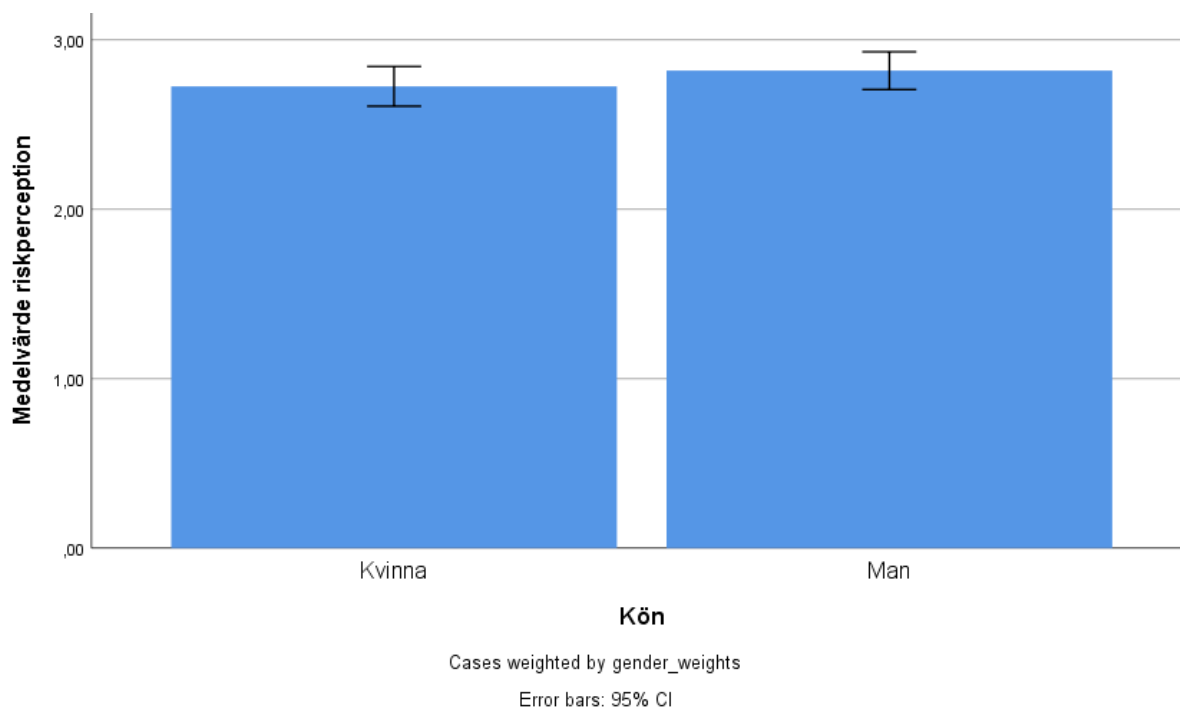

Diagram 1. Diagram 1 illustrerar medelvärdet av kvinnors och mäns riskuppfattning fördelat på kön där kvinnor utgör 216 personer och män 215 personer.

Av respondenterna var åldersfördelningen följande: 15-19 år 3%, 20-30 år 50%, 31-40 år 14,8%, 41-50 år 10,4%, 51-60 år 12%, 61-70 år 6,3% och 71+ år 3,5%. För att snabbt få en överblick över huruvida åldern spelade någon signifikant roll i hur respondenterna svarat (med tanke på den stora överrepresentationen av ålderskategorin 20-30) skapades två dummyvariabler för ålder. En av dummyvariablerna representerade åldersgruppen 15-30 och den andra representerade åldersgruppen 31-70+. Åldersgrupp 15-30 utgjordes då av 228 personer medan åldersgrupp 31-70+ utgjordes av 203 personer. Detta skapade en jämnare åldersfördelning och därför kunde eventuella betydande skillnader identifieras. Sammantaget visade angiven ålder sig inte ha någon större inverkan på hur respondenterna svarade (se diagram 2).

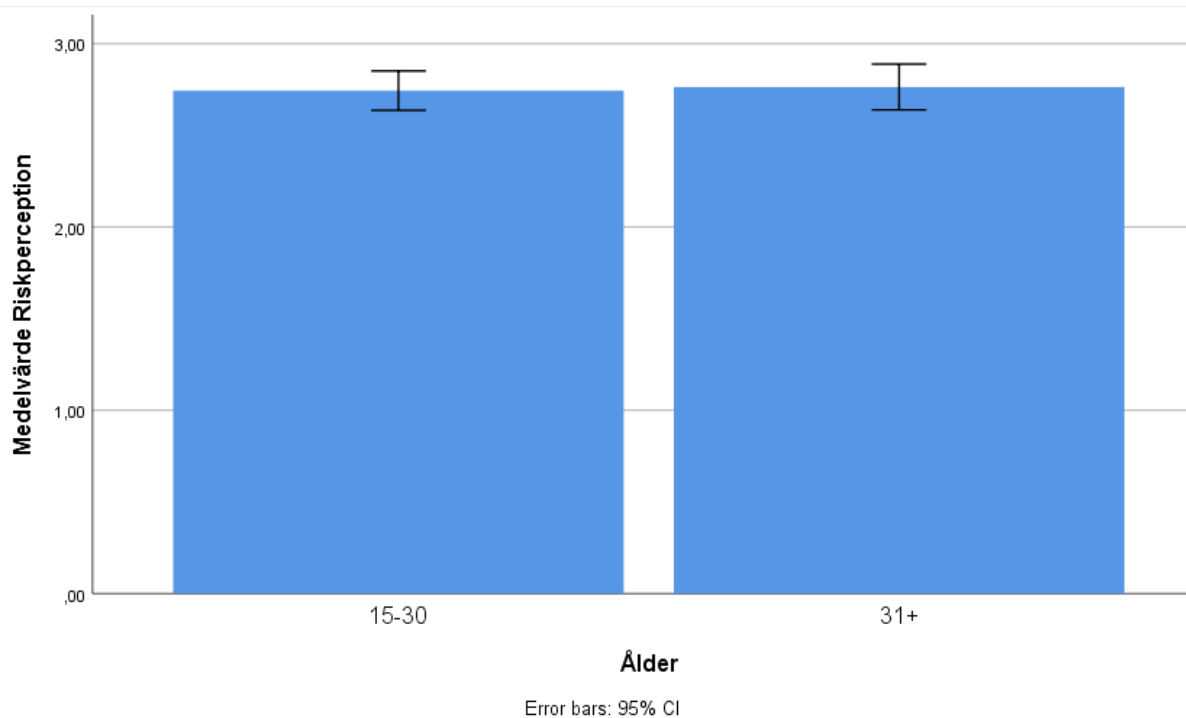

Diagram 2. Diagram 2 illustrerar respondenternas bedömning av riskuppfattning fördelat på åldersgrupp.

Fördelningen av geografisk hemvist visade att 62,7% bodde i södra Sverige, 18,8% i norra Sverige, 16,7% i mellansverige och 1,8% uppgav 'annat'. Bland respondenterna fanns en klar överrepresentation av svenskar som bor i södra Sverige. För att undersöka om svarsfördelningen var representativ för hur befolkningsantalet ser ut i Sverige i dessa delar av landet jämfördes procentuell fördelning av den faktiska statistiken över Sveriges befolkning med den statistik studien fått fram. Detta visade att det inte kunde anses helt representativt för Sveriges faktiska fördelning. Eftersom överrepresentationen av södra Sverige var så pass stor behövdes det därför, precis som med kön och ålder, kontrolleras om geografisk hemvist hade någon betydande påverkan på hur respondenterna svarat. I denna mätning uteslöts alternativet 'annat' eftersom det inte säger något om var i landet respondenten bor. Den geografiska jämförelsen gjordes med hjälp av tre dummyvariabler, en för respektive svarsalternativ. Resultatet (se diagram 3) visade att det inte fanns några stora skillnader i hur respondenterna svarat beroende på var i landet de bor, vilket kön de har eller vilken ålder de är i. Trots överrepresentation av södra Sverige, kvinnor och ålderskategorin 20-30 kunde studien genomföras utan några betydande problem med partiskhet i svaren då dessa inte visat sig ha någon betydande påverkan på resultatet.

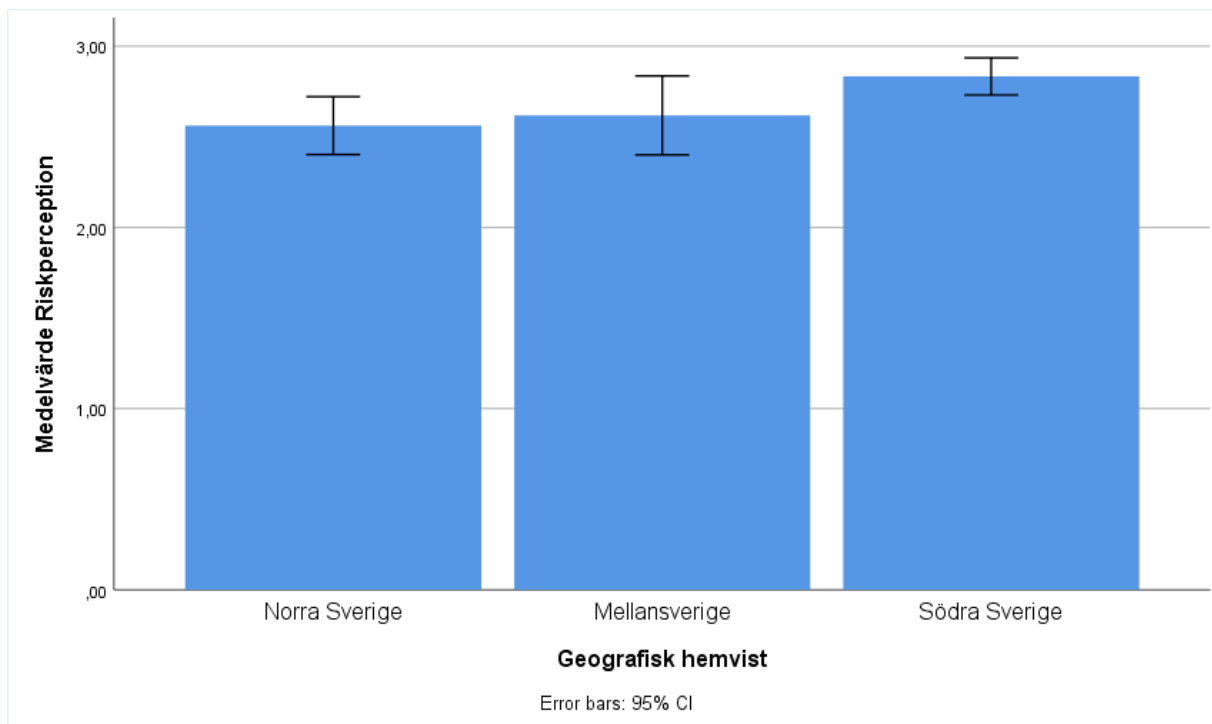

Diagram 3. Diagram 3 illustrerar respondenternas bedömning av riskuppfattning fördelat på geografisk hemvist.

Majoriteten av respondenterna, 55,2%, uppgav deras huvudsakliga sysselsättning som anställd. 27,9% av respondenterna var studenter. Egenföretagare utgjordes av 5,5%, arbetssökande av 2,1%, pensionerad utgjordes av 5,8% och annat utgjordes av 3,5%. 43,3% av respondenterna angav gymnasium som avklarad utbildningsnivå, följt av 32,6% som angav universitet/högskola upp till och med avklarad kandidatexamen som avklarad utbildningsnivå. Avancerad nivå (avklarad magister- eller masterexamen) vid universitet/högskola utgjordes av 9%, yrkesexamen av 7,6%, grundskola av 5,1%, annan avklarad utbildningsnivå av 1,9% och avklarad doktorexamen vid universitet av 0,5%.

Analysen av samtliga variablers medelvärde visade att variabeln hazard ($\mu=1,7865$, $\sigma=,65956$) var den variabel där respondenterna instämde mest med påståendena (1=instämmer helt). Det näst lägsta medelvärdet hade variabeln förtroende ($\mu=1,9277$, $\sigma=1,07863$) vilket betyder att de flesta respondenter angett ett högt förtroende för Folkhälsomyndigheten. De påståenden som respondenterna starkast tagit avstånd ifrån är de relaterade till blame outrage ($\mu=3,5290$, $\sigma=1,20598$). Medelvärdet för event outrage var $\mu=2,5789$ och $\sigma=1,18205$. De två variabler som till

synes sticker ut mest av samtliga är således de som berör outrage, dessa har fått högst utslag (5=instämmer inte alls) och avviker mest från medelvärdet.

	N	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Riskuppfattning	431	1,00	5,00	2,7529	,86055
Hazard	431	1,00	5,00	1,7865	,65956
Event Outrage	431	1,00	5,00	2,5789	1,18205
Blame Outrage	431	1,00	5,00	3,5290	1,20598
Förtroende	431	1,00	5,00	1,9277	1,07863

Tabell 1. Tabell 1 visar medelvärdet och standardavvikelser för samtliga variabler. 1 var det värde som indikerade högt bedömd risk, fara, upprördhet och förtroende. 5 indikerade lågt bedömd risk, fara, upprördhet och förtroende.

Den beroende variabeln riskuppfattning mättes genom två komponenter. För att mäta riskuppfattning behövs alltid minst en tvåkomponentslösning, i vissa fall mäts det genom tre komponenter (Mullet et al., 1993). Vid test för korrelation mellan dessa två komponenter visade de sig vara signifikanta på en nivå av $p < 0.01$. Pearsons korrelationskoefficient (r) uppmätte $r=0,203$ vilket visar att de två frågorna inte har en särskilt stark korrelation (se bilaga 1.5). Signifikansen visade ,000 vilket visar att resultatet har en stark signifikans, det vill säga att det är väldigt osannolikt att det inträffat av en slump. Det redovisade värdet ,000 innebär inte att resultatet är exakt ,000 men eftersom det är lägre än 0.01 avrundar SPSS värdet neråt till ,000 vilket däremot rekommenderas att redovisas som $p < 0.001$ och därför redovisas på detta sätt i denna studie (Pallant, 2013).

4.2 Multipel regressionsanalys

För att undersöka att de oberoende variablerna inte mätte samma sak eller överlappade testades dem för multikollinearitet. Om de oberoende variablerna är för starkt korrelerade är det problematiskt när hypoteser ska testas (Pallant, 2013). För att undersöka multikollinearitet är det främst två värden i regressionskoefficienterna

som undersöks, VIF-värdet och toleransvärdet. VIF-värdet är 1 delat med toleransvärdet, vilket betyder att de båda värdena säger i princip samma sak, i denna analys redovisas däremot båda två. Vid test av multikollinearitet ska toleransvärdet vara så högt som möjligt (1 är max) och VIF-värdet ska inte understiga 1 (Pallant, 2013). Då det lägsta toleransvärdet var 0,834 och inget VIF-värde understeg 1 kunde några problem med multikollinearitet därmed inte utläsas (se tabell 2).

För att undersöka homoskedasticitet studeras en så kallad scatterplot. Detta diagram visar hur residualerna är fördelade. För att datan ska vara homoskedastisk bör residualerna i scatter-diagrammet antyda en rektangulär fördelning där de flesta residualer är fördelade längs mitten. Residualerna bör inte vara starkt överrepresenterade på en sida eller utgöra ett klart mönster som exempelvis en kon eller kroklinje (Pallant, 2013). Vid test av homoskedasticitet visade diagrammet inga uppenbara problem (se bilaga 1.6). Diagrammets mönster visade däremot relativt tydliga linjer, något som kan bero på hur den beroende variabeln är konstruerad. Den beroende variabeln har en teoretisk räckvidd mellan 2-10 (summering av likertskala 1-5 för vardera) vilket kan förklara de 10 linjer som kan utläsas i diagrammet.

Vid ANOVA-test (se bilaga 1.7) visade F-värdet att $p < 0.05$ vilket innebär att den teoretiska modellen kan förklara en signifikant mängd av variationerna i riskuppfattning. Model summary visade att den teoretiska modellen ($R=0,184$) kunde förklara 18,4% av variationerna inom riskuppfattning (se bilaga 1.8). Genom att titta på delkorrelationerna i tabell 2 och räkna ut kvadratvärdet för varje variabel visade sig hazard förklara 13,5% av dessa 18,4%.

Vid analys av standardiserade betavärden (β) för att se vilken effekt de oberoende variablerna har på den beroende variabeln visade event outrage och blame outrage ($\beta = -0,060$ resp. $\beta = -0,013$), däremot var signifikansen < 0.05 vilket innebär att de inte var signifikanta. Variablerna hazard $\beta = 0,392$ och förtroende $\beta = -0,143$ var signifikanta då $p > 0.05$ och hade därför effekt på den beroende variabeln (se tabell 2). Betakoefficienterna talar om graden av förändring som varje enhetsökning relaterat till den oberoende variabeln genererar på den beroende variabeln. Värdet kan vara positivt eller negativt och visar hur mycket en enhetsökning ökar eller minskar ef-

fekten på den beroende variabeln (Pallant, 2013). Den oberoende variabel som enligt betakoefficienterna påverkar riskuppfattning mest var hazard, däremot visade variabeln inte en väldigt stark påverkanskraft. Eftersom hazards betakoefficient var 0,392 och signifikant, innebär det att den beroende variabeln för varje enhetsökning i den oberoende variabeln kommer att öka med 0,392 enheter. För varje enhetsökning i den oberoende variabeln förtroende kommer den beroende variabeln att minska med 0,143 enheter. Eftersom betakoefficienterna för outrage inte var signifikanta ger de ingen nämnvärd effekt på den beroende variabeln vid varje enhetsökning.

Multipel regression, beroende variabel: Riskuppfattning

Konstrukt	Standardiserade koefficienter	Sig.	Kollinearitetsstatistik		Korrelationer
	Beta	p<0.05	Tolerans	VIF	Delar
Hazard	,392	,000	,834	1,200	,368
Event Outrage	,060	,210	,836	1,196	,061
Blame Outrage	-,013	,781	,900	1,111	-,013
Förtroende	-,143	,002	,906	1,104	-,149

Tabell 2. Tabell 2 två visar de standardiserade betakoefficienterna, signifikans, delkorrelation, toleransvärde och VIF-värde.

4.3 Resultat och analys relaterat till hypoteser och frågeställning

För att besvara den första hypotesen vilket var “Det finns ett positivt samband mellan hazard och riskuppfattning” tittade vi först på korrelationen genom bivariat analys. Korrelationen var signifikant om $p > 0.01$. Hazard och riskuppfattning uppmätte $p < 0.001$ och $r = 0,400$. Det fanns därmed en positiv och signifikant korrelation mellan hazard och riskuppfattning, således kan H1 bekräftas. Som nämnts tidigare i studiens teoriavsnitt menar Sandman (1989;1993) att hazard, det vill säga hur en individ gör en rationell bedömning av riskens faktiska fara, dess allvar och storlek, är en av de två viktigaste faktorerna som påverkar hur denne uppfattar risker. Således var resultatet inte förvånande.

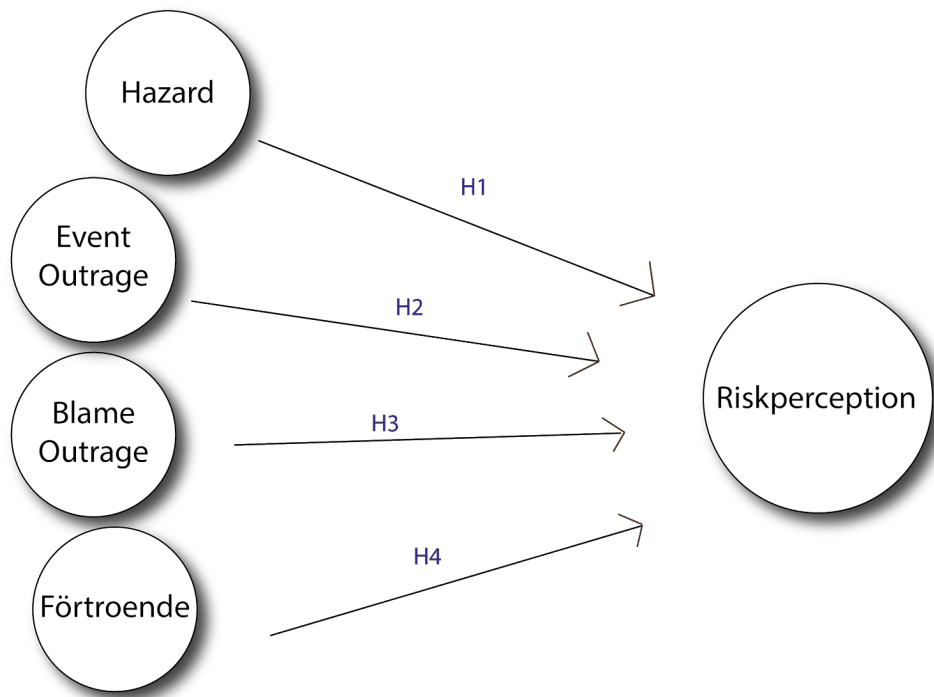
Den andra faktorn som påverkar hur vi uppfattar risker, och även den mest betydande faktorn enligt Sandman, är outrage. Graden av upprördhet hos individen relaterat till en risk, i denna studie graden av upprördhet kopplat till scenariot (event outrage) och skuldbeläggning (blame outrage) menar Sandman (1989) är avgörande för hur risken uppfattas. För att kunna besvara hypotes 2 "Det finns ett positivt samband mellan event outrage och riskuppfattning" tittade vi först på korrelationen mellan event outrage och riskuppfattning. Signifikansnivån för att mäta outrage var $p > 0.01$. Signifikansen för event outrage visade < 0.001 , alltså var resultatet signifikant. Event outrage uppmätte $r = 0,212$ vilket visar på en positiv förbindelse mellan riskuppfattning och event outrage. För att kunna besvara hypotes 3 "Det finns ett positivt samband mellan blame outrage och riskuppfattning" undersöktes korrelationen mellan blame outrage och riskuppfattning. Blame outrage mätte $r = 0,044$, vilket är väldigt lågt. Blame outrage uppvisade en signifikans på $p = 0,363$ vilket är $p < 0.01$. Detta visar således att resultatet inte är signifikant och att blame outrage i detta fall inte är ett signifikant mått på uppfattningen av risk. Detta resultat visar att H2 och H3 kan förkastas då ingen av dessa variabler bar en relevant förklaringskraft till riskuppfattningar. Analysens resultat motsäger således Sandmans förklaring till individers uppfattning av risk där både hazard och outrage sägs vara de två faktorer som förklarar hur risker uppfattas, och där outrage anses vara den starkare förklaringskraften av dem två (1993). I detta resultat är det hazard som primärt påverkar individers riskuppfattning, medan outrage mer eller mindre inte spelar någon roll.

För att besvara den fjärde hypotesen "Det finns ett negativt samband mellan förtroende och riskuppfattning" undersöktes även där korrelationen. Resultatet visade $r = -,105$ vilket innebär en negativ korrelation mellan förtroende och riskuppfattning. Korrelationen var signifikant på en nivå av $p > 0.05$ och resultatet visade $p = 0.029$ vilket är > 0.05 . Förtroende och riskuppfattning hade alltså en signifikant negativ korrelation, således kan H4 bekräftas. Resultatet av korrelationen innebär att förtroendet för myndigheter hos den svenska befolkningen påverkar uppfattningen av risk, men inte i väldigt hög grad. Detta styrker Viklund (2003) och Sjöbergs (2001) argumentation för att förtroende är en förklarande faktor till riskuppfattning men att det inte har en lika stark påverkan på riskuppfattning som tidigare forskning hävdar. Samtliga korrelationer finns redovisade i bilaga 1.9.

Tidigare i denna studie formulerades forskningsfrågan *“Vilka faktorer påverkar den svenska befolkningens riskuppfattning under covid-19-pandemin?”*. Genom att testa ovan hypoteser kunde frågan besvaras. Studiens resultat fann att av de faktorer som undersökts; hazard, event outrage, blame outrage och förtroende var det enbart två av dessa som påverkat hur svenskar uppfattat risker relaterade till covid-19. De konkreta aspekterna av risken relaterat till covid-19; dess storlek, allvar och hur många som kan komma att drabbas av den undersöktes genom påståenden relaterade till variabeln hazard. Studiens resultat har visat att hazard, det vill säga vår rationella bedömning av risk, är den faktor som påverkat svenskars riskuppfattningar mest av de fyra som undersökts. Den andra faktorn som haft viss påverkanskraft är svenskarnas förtroende till Folkhälsomyndigheten, däremot har den påverkat riskuppfattningarna mindre än förväntat. Något som till synes inte påverkat svenskarnas riskuppfattning under covid-19-pandemin är de emotionella komponenter som undersökts genom variablerna relaterat till outrage.

4.4 Studiens teoretiska modell

I detta avsnitt har fyra hypoteser testats och utifrån det kan slutsatsen dras att vår modell delvis har förklaringskraft. Två av fyra hypoteser kunde bekräftas, även om de bekräftade hypoteserna bar mindre förklaringskraft än förväntat. Genom att enbart mäta riskuppfattning med en av de två frågorna kunde modellen förklara 25% av variationerna inom riskuppfattningar. Däremot bör riskuppfattning som nämnt alltid mätas genom minst två faktorer, därför blev resultatet att modellens övergripande förklaringskraft var 18,4% av variationerna inom riskuppfattningar.

5. Diskussion och slutsats

I detta avsnitt diskuteras studiens resultat i relation till tidigare forskning. Därefter presenteras studiens slutsats. Avslutningsvis presenteras förslag till vidare forskning.

5.1 Diskussion

Den digitaliserade värld vi idag lever i och de teknologiska innovationer som präglat världen de senaste årtiondena har skapat vad Beck (1992) kallar för ett risksamhälle. Risker är en del av vår vardag och hur vi uppfattar risker kan bero på en rad olika faktorer. Oavsett om risker utvecklats i en analog eller digital kontext, är det något som kan utvecklas till större kriser. För att kommunicera kring risker och kriser är det viktigt för kommunikationspraktiker att förstå att risker uppfattas olika, såväl som att budskap kan uppfattas olika. Inom kommunikationsforskning är målgruppsanalys något som ständigt lyfts som centralt för framgångsrikt kommunikationsarbete. Denna studie har genom att studera svenskars riskuppfattning ägnat sig åt en form av målgruppsanalys där vad som påverkar hur svenskar uppfattar risken formar ett underlag för framtida kommunikationsinsatser rörande risker.

Som denna studie tidigare nämnt är två vanligt förekommande måttstockar på hur risker uppfattas en kombination av rationella och irrationella faktorer. Inom fältet för riskkommunikation benämns dessa faktorer vanligen hazard och outrage. Risker har länge definierats som något objektivt, Sandman (1989) utvecklade definitionen av risk genom att inkludera emotionella, det vill säga, subjektiva bedömningar i definitionen av risk. I denna studie förväntades i enlighet med den tidigare forskningen kring riskuppfattningar således både rationella och kanske främst emotionella faktorer ha en relativt stor påverkan på svenskars uppfattning av risk. Lachlan & Spences (2010) studie visade att ju högre uppmätta nivåer av event och blame outrage, desto större ansågs risken av individen. Därav var denna studies resultat lika delar förvånande som intressant. Svenskars riskuppfattning av covid-19 dominerades av rationella riskuppfattningar och i kontrast till tidigare forskning hade de

subjektiva och emotionella bedömningarna ingen som helst betydelse för hur de uppfattade risken. Denna studie har därför visat att för svenskar under covid-19-pandemin har rationella men inte emotionella faktorer legat till grund för hur risken uppfattats vilket kan tyckas intressant med tanke på riskens karaktär som i någon mån berör alla svenskar. En intressant fråga att ställa sig är således vad som är så karaktäristiskt för denna risk som gjort att de traditionella förklaringsfaktorerna till riskuppfattning i detta fall inte haft någon förklaringskraft. Att svenskar främst gjort rationella riskbedömningar är också en bidragande anledning till att den teoretiska modellen inte kunnat förklara så mycket av variationerna i riskuppfattningar som förväntat. Att rationella aspekter dominerar vad som påverkar svenskars riskuppfattning, det vill säga konkreta fakta om risken såsom riskens storlek, allvar och påverkan, indikerar att det troligtvis är den typen av information som svenskar efterfrågar under nationella hälsokriser. Denna studie kan därför anses vara ett behjälpligt underlag för Folkhälsomyndigheten och deras framtida kommunikationsinsatser rörande folkhälsan, inte minst i liknande situationer.

I mycket av den tidigare forskningen kring riskuppfattningar har förtroende ansetts vara en av de viktigaste förklarande faktorerna till hur allmänheten uppfattar en risk (Slovic 1993; Löfstedt, 2004). Ett flertal forskare har däremot utmanat detta antagande genom att presentera studier där förtroende inte haft en lika stark förklaringskraft till riskuppfattningar som man tidigare trott (Löfstedt, 2004). De flesta forskare är överens om att förtroende och riskuppfattning har en negativ korrelation, och att lågt förtroende ofta innebär en högre upplevd risk och vice versa. Resultatet i denna studie kunde bekräfta denna negativa korrelation, då respondenterna uppgav väldigt högt förtroende för Folkhälsomyndigheten men en måttlig bedömning av upplevd risk. Studien fann att förtroende till viss del påverkade svenskarnas riskuppfattningar relaterade till covid-19, däremot i lägre utsträckning än förväntat. Ett flertal tidigare studier har funnit att förtroende kan förklara omkring 5 till 10 procent av variationerna inom riskuppfattningar (Sjöberg, 2001), även om det inte finns någon specifik gräns för hur mycket förtroende bör kunna förklara, är det intressant att förtroende i denna studie visat sig förklara betydligt mindre än så. Studien har mätt förtroende till Folkhälsomyndigheten specifikt, med frågor relaterade till både specifikt och generellt förtroende. Tidigare forskning av bland annat Viklund (2003) och Sjöberg (2001) har funnit motstridiga resultat om vilken typ av

förtroende som har störst påverkan på riskuppfattningar. Denna studies resultat fann däremot att förtroendet inte hade en väldigt stark förklaringskraft, trots att både generellt och specifikt förtroende undersöktes.

Då denna studie utgått från ett positivistisk förhållningssätt och utfört en variabelorienterad undersökning innebär det att resultatet är en förenklad version av verkligheten. Det finns flera latent variabler och faktorer som kan påverka riskuppfattningar som inte har observerats och analyserats i denna undersökning. Således är det inte enbart de två faktorer som visat sig ha förklaringskraft i denna studie som ensamt kan förklara hur risker uppfattas. Däremot är det två viktiga mått på riskuppfattning då de historiskt visat sig bära stor förklaringskraft och varit viktiga att ha i åtanke när kommunikation kring risker ska planeras och genomföras.

Denna studie har visat vikten av att studera uppfattningar av risk, inte minst då modellen som konstruerats i enlighet med tidigare forskning visat sig ha förvånansvärt lite förklaringskraft till vad som påverkar individers riskuppfattningar. Att resultatet gick emot mycket av tidigare forskningsrön är extra intressant och något att fundera över, kanske är det en fråga om kontext och riskens specifika karaktär, kanske är svenskar bara särskilt rationella i deras riskbedömningar? För kommunikationspraktiker bör riskuppfattningar studeras djupare för att förstå vilka bakomliggande faktorer som kan påverka hur risker uppfattas, inte minst för att de budskap som kommuniceras ska tas emot som förväntat. Denna studie har visat att vi inte blint kan lita på vad tidigare forskning säger, utan att vad som påverkar riskuppfattningar kan vara unikt för olika risker. Att förstå detta blir därför något centralt att ha i åtanke inför framtida kommunikationsinsatser gällande risk.

5.2 Slutsats

Syftet med denna studie var att undersöka vilka faktorer som påverkar hur svenskar uppfattar risker relaterade till covid-19. Studien ämnade att bidra med kunskap och insikter till fältet riskkommunikation för framtida kommunikationsinsatser rörande risk. Faktorerna som undersöktes i denna studie var hazard, riskens faktiska fara, event och blame outrage, graden av upprördhet kopplat till scenariot respektive skuldbeläggning, samt förtroende till Folkhälsomyndigheten. Studien resulterade i

432 respondenter varav 431 av dessa användes för att presentera det slutgiltiga resultatet. Baserat på tidigare forskning inom riskuppfattning formulerades fyra hypoteser:

- H1: Det finns ett positivt samband mellan hazard och riskuppfattning.
- H2: Det finns ett positivt samband mellan event outrage och riskuppfattning.
- H3: Det finns ett positivt samband mellan blame outrage och riskuppfattning.
- H4: Det finns ett negativt samband mellan förtroende och riskuppfattning.

Studien fann att två av fyra hypoteser kunde bekräftas, två faktorer hade således en viss förklaringskraft. De fyra hypoteserna tolkades genom sammansättningen av en forskningsfråga:

- Vilka faktorer påverkar den svenska befolkningens riskuppfattning under covid-19-pandemin?

Studien fann att två av de fyra faktorer som undersökts hade påverkanskraft på svenskars riskuppfattning om covid-19. Frågeställningen kan därför besvaras; de faktorer som påverkar svenskars riskuppfattning under covid-19-pandemin är de relaterade till riskens faktiska fara, bland annat dess storlek i kombination med sannolikhet, samt i vilken utsträckning respondenterna känner förtroende till Folkhälsomyndigheten.

Därför är studiens slutsats att rationella faktorer och delvis förtroende till Folkhälsomyndigheten påverkar svenskars uppfattning av risker relaterade till covid-19, medan irrationella faktorer som emotionella bedömningar, inte påverkar hur risken uppfattas överhuvudtaget.

5.3 Förslag till vidare forskning

Denna studie genomfördes under en pågående pandemi, det hade därför varit intressant att genomföra en liknande studie efter att pandemin var över. Detta för att jämföra om skillnader i respondenternas riskuppfattning kan utmätas. Denna studies resultat kan således användas som underlag för en jämförande studie där den

teoretiska modellen kan användas eller justeras till att undersöka fler och/eller andra faktorer. Skalan som används för outrage kan ses över och testas i en annan studie eller så kan outrage mätas genom en annan skala, detta då den specifika skalan som använts skulle kunna vara en förklaring till de låga resultaten av outrage i studien, och därför bör undersökas djupare.

Att mäta vad som påverkar riskuppfattningar i en jämförande studie av olika länder är något som författarna även uppmuntrar till. Att undersöka vilka faktorer som påverkat medborgares riskuppfattningar i olika länder, utläsa eventuella skillnader i förtroende till myndigheter och upplevd risk skulle vara ett värdefullt bidrag till fältet riskkommunikation för ökad förståelse om riskuppfattningar.

Skulle en situation likt covid-19-pandemin uppstå igen kan skillnader i vad som påverkar uppfattningen av risk mellan olika samhällsgrupper, åldrar eller yrkeskategorier (exempelvis skillnader i riskuppfattning mellan vårdpersonal och allmänhet) med fördel undersökas för att bidra till förståelse om vilka faktorer som påverkar olika gruppers uppfattning av risk.

För liknande enkätstudier vore det fördelaktigt om studien är mer omfattande där fler frågor ställs relaterat till varje faktor som undersöks, det vill säga att använda sig av mer omfattande skalor för att generera ett mer tillförlitligt och replikerbart resultat. Att undersöka vad som påverkar riskuppfattningar under en rådande pandemi på samma sätt som i denna studie men med helt andra faktorer vore även intressant för att se om en annan modell kunnat förklara variationerna i riskuppfattningar mer.

Avslutningsvis, som nämnt i 3.7, bör vald urvalsmetod ses över i framtida undersökningar då ett slumpmässigt urval skulle lämpat sig bättre för att generera ett mer representativt och generaliserbart resultat. Således hade antalet respondenter med fördel kunnat vara fler i framtida studier, då ett större antal respondenter medför bättre förutsättningar för att generera ett representativt resultat. Att undersöka fler respondenter hade även varit intressant för att se om de små skillnader i riskuppfattningar uppdelat på demografiska egenskaper, exempelvis geografisk hemvist, som denna studie påvisade hade visat sig mer signifikanta vid ett större urval.

Referenser

- Allison, P. D. (1999). *Multiple regression: A primer*. Pine Forge Press.
- Andres, L. (2012). *Designing and doing survey research*. London: Sage.
- Arnold, W. E., McCroskey, J. C., & Prichard, S. V. (1967). The Likert-type scale.
- Arvai, J., & Rivers III, L. (Eds.). (2013). *Effective risk communication*. Oxon: Routledge.
- Beck, U., Lash, S., & Wynne, B. (1992). *Risk society: Towards a new modernity* (Vol. 17). Sage.
- 6, P., Bellamy, C. (2011). *Principles of methodology: Research design in social science*. London: Sage.
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. Oxford University Press.
- Chung, I. J. (2011). Social amplification of risk in the Internet environment. *Risk Analysis: An International Journal*, 31(12), 1883-1896.
- Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2010). *Statistisk verktygslåda 1: att förstå och förändra världen med siffror*. (2a upplagan). Lund: Studentlitteratur AB.
- Douglas, M., & Wildavsky, A. (1982). *Risk and Culture*. University of California Press: Berkeley.
- Dunwoody, S., & Griffin, R. J. (2013). 13 The role of channel beliefs in risk information seeking. I Arvai, J., & Rivers III, L. (Eds.). *Effective risk communication*, 220.
- Ejlertsson, G. (2014) *Enkäten i praktiken - En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Eiser, J. R., Miles, S., & Frewer, L. J. (2002). Trust, perceived risk, and attitudes toward food technologies 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(11), 2423-2433.
- Fellenor, J., Barnett, J., Potter, C., Urquhart, J., Mumford, J. D., & Quine, C. P. (2018). The social amplification of risk on Twitter: The case of ash dieback disease in the United Kingdom. *Journal of Risk Research*, 21(10), 1163-1183.

- Fischhoff, B. (1995). Risk perception and communication unplugged: twenty years of process 1. *Risk analysis*, 15(2), 137-145.
- Giddens, A. (1990). Structuration theory and sociological analysis. *Anthony Giddens: consensus and controversy*, 297-315.
- Grandien, C., Nord, L., & Strömbäck, J. (2005). *Efter flodvågskatastrofen.: Svenska folkets åsikter om och förtroende för myndigheter, medier och politiker*. Krisberedskapsmyndigheten.
- Grimmelikhuijsen, S., & Knies, E. (2017). Validating a scale for citizen trust in government organizations. *International Review of Administrative Sciences*, 83(3), 583-601.
- Hackett, A. J. (2008). Risk, its perception and the media: the MMR controversy. *Community Practitioner*, 81(7), 22-26.
- Holtzhausen, D., & Ansgar, Z. (2015). *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York and London: Routledge.
- Kahan, D. M., Jenkins-Smith, H., & Braman, D. (2011). Cultural cognition of scientific consensus. *Journal of risk research*, 14(2), 147-174.
- Kahan, D. M., & Slovic, P. (2005). Cultural evaluations of risk: Values or blunders. *Harv. L. Rev. F.*, 119, 166.
- Lachlan, K., & Spence, P. R. (2010). Communicating risks: Examining hazard and outrage in multiple contexts. *Risk Analysis: An International Journal*, 30(12), 1872-1886.
- Lidskog, R., Nohrstedt, S. A., & Warg, L. (red.) (2000). *Risker, kommunikation och medier: en forskarantologi*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Löfstedt, R. E., & Vogel, D. (2001). The changing character of regulation: A comparison of Europe and the United States. *Risk Analysis*, 21(3), 399-416.
- Löfstedt, R. E. (2004). Risk communication and management in the 21st century. *AEI-Brookings Joint Center Working Paper*, (04-10).
- Merkelsen, H. (2011). The constitutive element of probabilistic agency in risk: A semantic analysis of risk, danger, chance, and hazard. *Journal of Risk Research*, 14(7), 881-897.
- Michelle Driedger, S., Maier, R., & Jardine, C. (2018). 'Damned if you do, and damned if you don't': communicating about uncertainty and evolving science during the H1N1 influenza pandemic. *Journal of Risk Research*, 1-19.
- Mullet, E., Duquesnoy, C., Raiff, P., Fahrasmane, R., & Namur, E. (1993). The evaluative factor of risk perception. *Journal of Applied Social Psychology*, 23(19), 1594-1605.

- Nohrstedt, S. A. (2000). Kommunikationsproblem i samband med katastrofer och allvarliga samhällsstörningar. *Lidskog, SA. Nohrstedt & LE. Warg (red.) Risker, kommunikation och medier. Lund: Studentlitteratur.*
- Nye, J. S., Zelikow, P., & King, D. C. (1997). *Why people don't trust government.* Harvard Univ Pr.
- Oh, S. H., Lee, S. Y., & Han, C. (2020). The Effects of Social Media Use on Preventive Behaviors during Infectious Disease Outbreaks: The Mediating Role of Self-relevant Emotions and Public Risk Perception. *Health communication*, 1-10.
- Oltedal, S., Moen, B. E., Klempe, H., & Rundmo, T. (2004). Explaining risk perception: An evaluation of cultural theory. *Trondheim: Norwegian University of Science and Technology*, 85(1-33), 86.
- Pallant, J. (2013). *SPSS survival manual.* McGraw-Hill Education (UK).
- Pidgeon, N., Kasperson, R. E., & Slovic, P. (Eds.). (2003). *The social amplification of risk.* Cambridge University Press.
- Poumadère, M., & Mays, C. (1995). Sociocultural factors in public acceptance: comparative risk studies involving France, the USA and the UK. In Uranium and nuclear energy: 1995. Proceedings.
- Raupp, J. (2015). Strategizing risk communication. *The Routledge Handbook of Strategic Communication*, 520-532
- Rosa, E. A. (1998). Metatheoretical foundations for post-normal risk. *Journal of risk research*, 1(1), 15-44.
- Sandman, P. M. (1989). Hazard versus outrage in the public perception of risk. In *Effective risk communication* (pp. 45-49). Springer, Boston, MA.
- Sandman, P. M. (1993). *Responding to community outrage: Strategies for effective risk communication.* AIHA.
- Setbon, M., Raude, J., Fischler, C., & Flahault, A. (2005). Risk perception of the "mad cow disease" in France: determinants and consequences. *Risk Analysis: An International Journal*, 25(4), 813-826.
- Siegrist, M., & Cvetkovich, G. (2000). Perception of hazards: The role of social trust and knowledge. *Risk analysis*, 20(5), 713-720.
- Siegrist, M. (2010). Psychometric paradigm. In *Encyclopedia of science and technology communication.* (Vol 2) (pp. 600-601). Plats: SAGE Publications.

- Siegrist, M., Gutscher, H., & Earle, T. C. (2005). Perception of risk: the influence of general trust, and general confidence. *Journal of risk research*, 8(2), 145-156.
- Slovic, P. (1993). Perceived risk, trust, and democracy. *Risk analysis*, 13(6), 675-682.
- Sjöberg, L. (2002). Attitudes toward technology and risk: Going beyond what is immediately given. *Policy Sciences*, 35(4), 379-400.
- Sjöberg, L. (2001). Limits of knowledge and the limited importance of trust. *Risk analysis*, 21(1), 189-198.
- Sjöberg, L., Moen, B. E., & Rundmo, T. (2004). Explaining risk perception. An evaluation of the psychometric paradigm in risk perception research, 10(2), 665-61
- Sjöberg, L. (2000). Factors in risk perception. *Risk analysis*, 20(1), 1-12.
- Trost, J (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ulleberg, P., & Rundmo, T. (2003). Personality, attitudes and risk perception as predictors of risky driving behaviour among young drivers. *Safety science*, 41(5), 427-443.
- Ulmer, R. R., Sellnow, T. L., & Seeger, M. W. (2017). *Effective crisis communication: Moving from crisis to opportunity*. Sage Publications.
- Vijaykumar, S., Jin, Y., & Pagliari, C. (2019). Outbreak communication challenges when misinformation spreads on social media. *RECIIS (Online)*, 39-47.
- Viklund, M. J. (2003). Trust and risk perception in western Europe: A cross-national study. *Risk Analysis: An International Journal*, 23(4), 727-738.
- Wester-herber, M. (2004) Talking to me? risk communication to a diverse public. (Doktorsavhandling, Örebro studies in psychology, 4). Örebro: Örebro Universitet.
- Wrench, J. S., Thomas-Maddox, C., Richmond, V. P., McCroskey, J. C. (2013). *Quantitative research methods for communication: a hands-on approach*. New York: Oxford University Press.

Elektroniska källor:

- Facebook (u.å). Facebook.com. Hämtad 2020-05-22
https://sv-se.facebook.com/help/157793540954833?helpref=uf_permalink
- Folkhälsomyndigheten (2020). Folkhälsomyndigheten.se. *Spridningen av covid-19 är en pandemi*. Hämtad: 2020-03-30

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/spridningen-av-covid-19-ar-en-pandemi/>

Folkhälsomyndigheten (2020). Folkhälsomyndigheten.se. *Pandemisk influensa*. Hämtad: 2020-04-25

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/krisberedskap/pandemiberedskap/pandemisk-influensa/>

Krisinformation (2017). Krisinformation.se. *Vad är en kris?* Hämtad 2020-03-30:

<https://www.krisinformation.se/detta-gor-samhallet/mer-om-sveriges-krisringssystem/vad-ar-en-kris>

Statistiska Centralbyrån (2020). Scb.se. Hämtad 2020-05-24: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/sveriges-befolkning/>

7. Bilagor

Bilaga 1. T-test kön

Group Statistics

	gender_binary	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset?	Kvinna	216	2,35	1,046	,071
	Man	215	2,34	1,099	,075
Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset?	Kvinna	216	3,10	1,192	,081
	Man	215	3,29	1,062	,072

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
riskperception	Equal variances assumed	1,073	,301	-1,130	429	,259	-,09266	,08204	-,25391	,06858
	Equal variances not assumed			-1,130	427,594	,259	-,09266	,08203	-,25389	,06857

Bilaga 1.2 Reliabilitetstest

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,773	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Jag anser att coronaviruset sätter mitt hälsotillstånd i fara	9,75	14,756	,453	,765
Jag anser att coronaviruset hotar andras liv	11,27	17,716	,583	,741
Jag anser att coronaviruset kan orsaka mig emotionell skada	10,44	14,633	,538	,738
Jag anser att coronapandemin är omskakande för många människor	11,30	18,409	,502	,754
Jag anser att coronaviruset kan resultera i sämre livskvalitet för mig	10,23	15,191	,504	,745
Jag är orolig för att många människor kan drabbas av coronaviruset	10,78	15,108	,613	,719
Coronapandemin är något som kan skada samhället	11,27	17,956	,502	,750

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,620	2

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Jag är inte upprörd över coronaviruset	3,35	1,861	,450	.
Att vara upprörd över coronaviruset är en irrationell reaktion	3,49	1,995	,450	.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,727	2

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Coronapandemin har fått mig att se på människor på ett mer negativt sätt	3,45	1,889	,571	.
Coronapandemin har visat att mänskligheten utvecklats till det sämre	3,61	1,815	,571	.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,961	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Överlag är Folkhälsomyndigheten väldigt kunniga om coronaviruset	11,51	43,395	,810	,959
Folkhälsomyndigheten är kompetenta och effektiva vad gäller rådgivning om coronaviruset	11,52	41,687	,893	,953
Folkhälsomyndigheten hanterar sitt uppdrag att kommunicera kring coronaviruset väldigt väl	11,60	42,780	,818	,959
Jag anser att Folkhälsomyndigheten agerar i mitt bästa intresse	11,58	41,853	,868	,955
Folkhälsomyndigheten bryr sig om mitt välmående, inte bara om deras eget rykte	11,54	41,705	,864	,955
Folkhälsomyndigheten är sanningsenlig i sin kommunikation	11,55	41,909	,886	,953
Jag skulle karaktärisera Folkhälsomyndigheten som en ärlig och uppriktig myndighet	11,66	41,754	,904	,952

Bilaga 1.3 Uteliggare

Descriptives

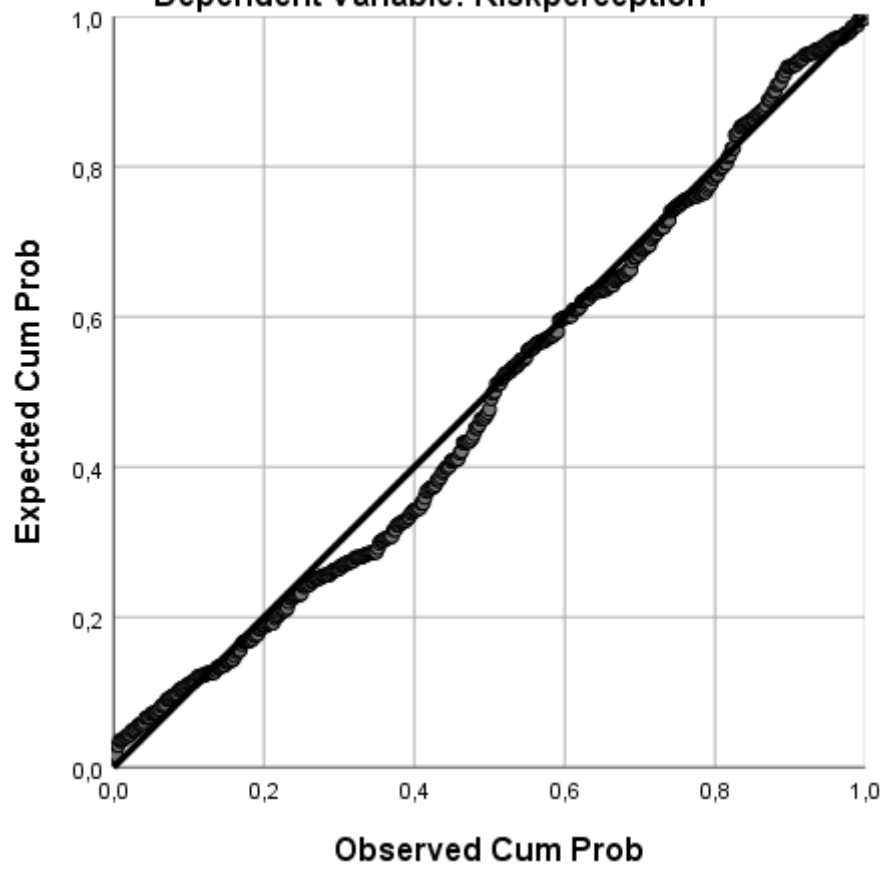
		Statistic	Std. Error	
riskperceptionindex	Mean	5,5058	,08290	
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	5,3429	
		Upper Bound	5,6687	
	5% Trimmed Mean	5,4755		
	Median	6,0000		
	Variance	2,962		
	Std. Deviation	1,72110		
	Minimum	2,00		
	Maximum	10,00		
	Range	8,00		
	Interquartile Range	2,00		
	Skewness	,217	,118	
	Kurtosis	-,337	,235	
	hazardindex	Mean	12,5058	,22239
95% Confidence Interval for Mean		Lower Bound	12,0687	
		Upper Bound	12,9429	
5% Trimmed Mean		12,0510		
Median		12,0000		
Variance		21,316		
Std. Deviation		4,61689		
Minimum		7,00		
Maximum		35,00		
Range		28,00		
Interquartile Range		5,00		
Skewness		1,619	,118	
Kurtosis		3,665	,235	
eventoutrageindex		Mean	6,8422	,11388
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	6,6184	
		Upper Bound	7,0660	
	5% Trimmed Mean	6,9292		
	Median	7,0000		

	Variance		5,589	
	Std. Deviation		2,36411	
	Minimum		2,00	
	Maximum		10,00	
	Range		8,00	
	Interquartile Range		4,00	
	Skewness		-,379	,118
	Kurtosis		-,924	,235
blameoutrageindex	Mean		7,0580	,11618
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	6,8297	
		Upper Bound	7,2864	
	5% Trimmed Mean		7,1690	
	Median		7,0000	
	Variance		5,818	
	Std. Deviation		2,41196	
	Minimum		2,00	
	Maximum		10,00	
	Range		8,00	
	Interquartile Range		4,00	
	Skewness		-,398	,118
	Kurtosis		-,935	,235
förtroendeindex	Mean		13,4942	,36369
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	12,7794	
		Upper Bound	14,2090	
	5% Trimmed Mean		12,7613	
	Median		11,0000	
	Variance		57,009	
	Std. Deviation		7,55041	
	Minimum		7,00	
	Maximum		35,00	
	Range		28,00	
	Interquartile Range		10,00	
	Skewness		1,242	,118
	Kurtosis		,655	,235

Bilaga 1.4 Normalfördelning

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Dependent Variable: Riskperception

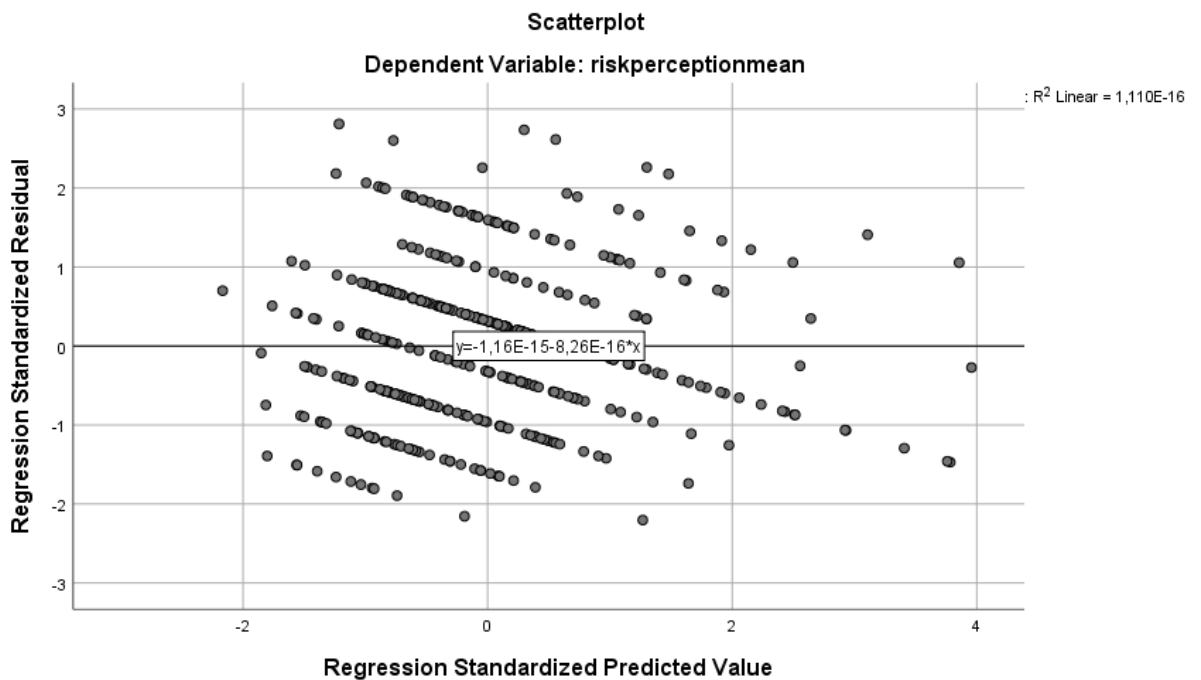
Bilaga 1.5 Korrelation riskuppfattning

Correlations

		Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset ?	Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset ?
Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset?	Pearson Correlation	1	,203**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	432	432
Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset?	Pearson Correlation	,203**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	432	432

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 1.6 Homoskedasticitet

Bilaga 1.7 ANOVA

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	58,580	4	14,645	24,009	,000 ^b
	Residual	259,854	426	,610		
	Total	318,434	430			

a. Dependent Variable: riskperceptionmean

b. Predictors: (Constant), förtroendemean, eventmean, blamemean, hazardmean

Bilaga 1.8 Modell

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,429 ^a	,184	,176	1,56203	2,015

a. Predictors: (Constant), Förtroende_index, EventOutrage_index, BlameOutrage_index, Hazard_index

b. Dependent Variable: Riskperception_index

Bilaga 1.9 Korrelationer beroende och oberoende variabler

Correlations^b

		riskperceptio nindex	hazardmean
riskperceptionindex	Pearson Correlation	1	,400**
	Sig. (2-tailed)		,000
hazardmean	Pearson Correlation	,400**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

b. Listwise N=431

Correlations^b

		riskperceptio nindex	eventmean
riskperceptionindex	Pearson Correlation	1	,212**
	Sig. (2-tailed)		,000
eventmean	Pearson Correlation	,212**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

b. Listwise N=431

Correlations^a

		riskperceptio nindex	blamemean
riskperceptionindex	Pearson Correlation	1	,044
	Sig. (2-tailed)		,363
blamemean	Pearson Correlation	,044	1
	Sig. (2-tailed)	,363	

a. Listwise N=431

Correlations^b

		riskperceptio nindex	förtroendeme an
riskperceptionindex	Pearson Correlation	1	-,105*
	Sig. (2-tailed)		,029
förtroendemean	Pearson Correlation	-,105*	1
	Sig. (2-tailed)	,029	

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

b. Listwise N=431

Bilaga 1.10 Enkät

Undersökning av den svenska befolkningens riskuppfattning av coronaviruset (covid-19).

Hej!

Vi är två kommunikationsstudenter vid Lunds Universitet som just nu arbetar på vår kandidatuppsats i Strategisk Kommunikation. Syftet med denna enkät är att mäta svenska medborgares riskuppfattning om coronaviruset. Med riskuppfattning avses de subjektiva bedömningar en person gör relaterat till en risks karaktär och allvarlighetsgrad.

Den insamlade datan från denna enkät kommer att utgöra en grund för vår uppsats och tar cirka 3-4 minuter att besvara. Alla deltagare är anonyma och alla svar behandlas konfidentiellt.

Om ni har några frågor gällande enkäten är ni varmt välkomna att kontakta oss på mail;
Linnea Åberg li6060ab-s@student.lu.se
Linnéa Johagen li1811jo-s@student.lu.se

Stort tack för din medverkan!

Del 1: Frågor relaterade till individens demografiska egenskaper

Ange Kön:

1. Kvinna
2. Man
3. Annat

Ange ålder:

1. 15-19
2. 20-30
3. 31-40
4. 41-50
5. 51-60
6. 61-70
7. 70+

Ange din huvudsakliga sysselsättning:

1. Student
2. Anställd
3. Egenföretagare
4. Arbetssökande
5. Pensionerad
6. Annat

Ange avklarad utbildningsnivå:

1. Grundskola

2. Gymnasium
3. Yrkesexamen
4. Universitet/högskola Grundnivå (upp till och med avklarad kandidatexamen)
5. Universitet/högskola Avancerad nivå (avklarad Magister- Masterexamen)
6. Universitet/högskola Forskningsnivå (avklarad Doktorsexamen)
7. Annan

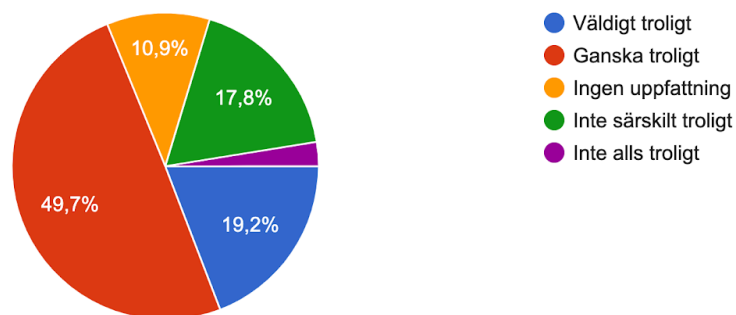
Geografisk hemvist:

1. Norra Sverige
2. Mellansverige
3. Södra Sverige
4. Annat

Del 2: Frågor relaterade till individens riskuppfattning om covid-19. Se Matris 1.

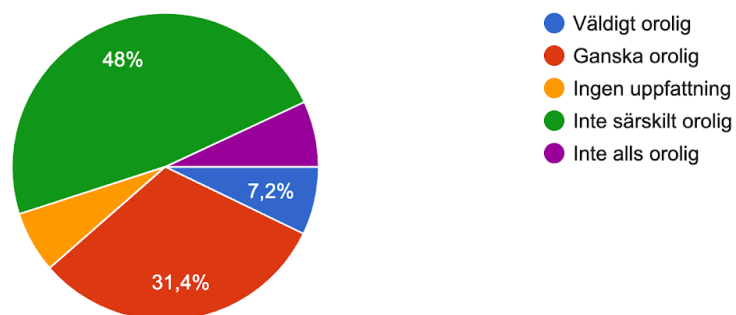
Hur troligt anser du det vara att du smittas av coronaviruset?

433 svar

Hur orolig är du för att själv smittas av coronaviruset?

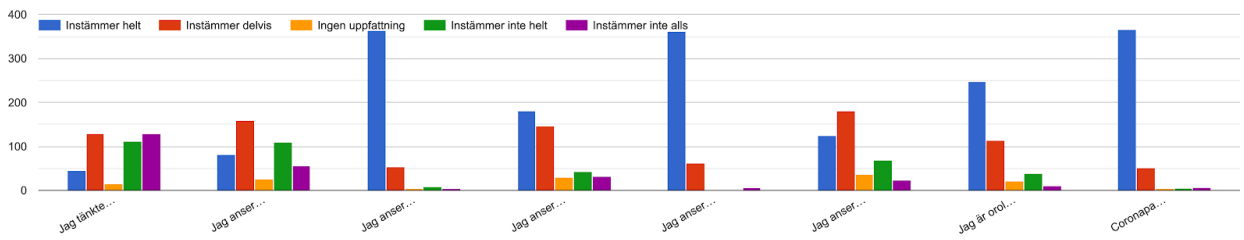
433 svar

Svarsfördelning riskuppfattning

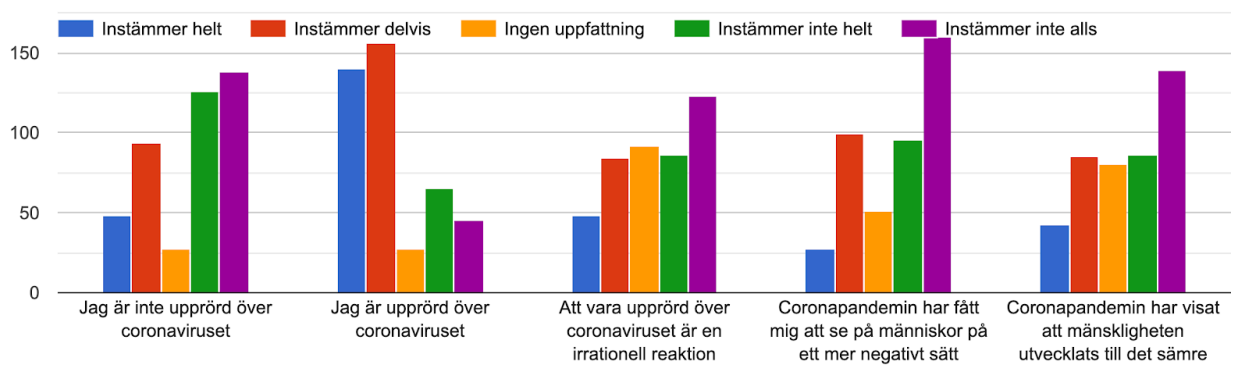
Del 3: Frågor relaterade till individens hazard, blame outrage och event outrage av covid-19. Se Matris 2 för frågor relaterade till hazard och Matris 3 för frågor relaterade till blame outrage och event outrage.

Riskbedömning

Svarsfördelning hazard

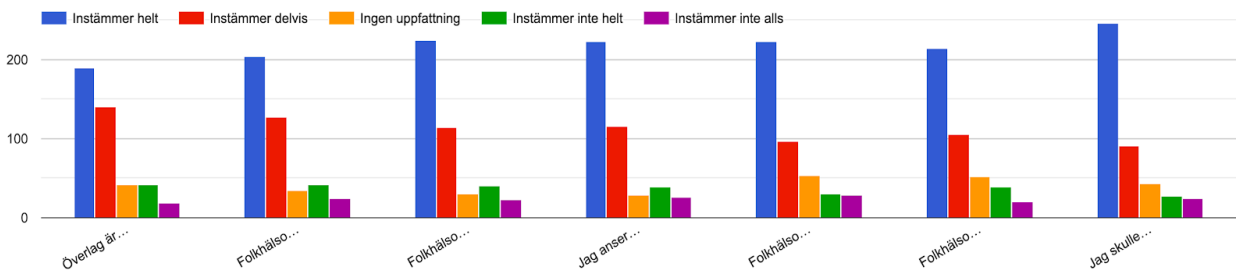
Attityd

Svarsfördelning outrage

Del 4: Frågor relaterade till individens förtroende till Folkhälsomyndigheten. Se Matris 4.

Förtroende

Svarsfördelning förtroende

